SALLE GAGNON

Bibliothèque de la Ville de Montréal

Montreal City Library

970.4
W168co
D 943757

Coſmographie intro
ductio: cum quibuſdam Geome-
trię ac Aſtronomię princi
pijs ad eam rem
neceſſarijs.

Inſuper quattuor Americi Ve
ſpucij nauigationes.

Uniuerſalis Coſmographię deſcriptio
tam in ſolido q̃ plano/eis etiam
inſertis quę Ptholomęo
ignota/a nuperis
reperta ſunt.

Cum deus aſtra regat/et terrę climata Cęſar
Nec tellus/nec eis ſydera maius habent.

Maximiliano Ceſari Auguſto. Phileſius Vogeſigena.

Cum tua ſit vaſtum Maieſtas ſacra per orbem
Cęſar in extremis Maxmiliane plagis
Qua ſol Eois rutulum caput extulit vndis,
Atq; freta Herculeo nomine nota petit:
Quaq; dies medius flagranti ſydere feruet,
Congelat et Septem terga marina Trio:
Ac iubeas regum magnorum maxime princeps
Mitia ad arbitrium iura ſubire tuum
Hinc tibi deuota generale hoc mente dicauit
Qui mira pręſens arte parauit opus.

943757

Anteloquium

Diuo Maximiliano

Ceſari Auguſto Martinus
Ilacomilus foelicitatẽ
optat.

SI multas adijſſe regiones
et populoꝝ vltimos vidiſſe/nõ ſolũ voluptariũ ſʒ
etiã in vita ꝯducibile eſt (qđ in Platone/Appollo
nio Thyaneo atqꝫ alijs multis philoſophis/qui
indagãdaꝝ rerũ cauſa remotiſſimas oras petiue
runt/clarum euadit) quis oro inuictiſſime Ceſar
Maximiliane/regionũ atqꝫ vrbium ſitus/ꝛ exter
norum hominum. Boetiꝰ

Quos videt condens radios ſub vndas
Phoebus extremo veniens ab ortu:
Quos premunt Septem'gelidi Triones:
Quos Notus ſicco violentus eſtu
Torret ardẽtes recoquẽs harenas. Quis inquã illoꝝ omniũ
ritus ac mores ex libris cognoſcere iucundũ ac vtile eſſe inficias
ibit. Sane (vt dicã qđ mea fert opinio) ſicut longiſſime ꝑegrina-
ri laudabile eſt/ita de q̃uis cui ipſe terraꝝ orbis vel ex ſola charta-
rum traditiõe cognitꝰ eſt: nõ abſurde repeti identidẽ poteſt illud Homerus
Odiſſee caput qđ doctiſſimus poetaꝝ Homerꝰ de Vliſſe ſcri-
Dic mihi muſa virũ capte poſt tempora troie (pſit.
Qui mores hominum multorum vidit et vrbes.
Hinc factũ eſt vt me libros Ptolomei ad exemplar Grecũ quo-
rundã opeꝑ virili recognoſcẽte/ꝛ quattuor Americi Veſpucij na
uigationũ luſtrationes adijciente: totius orbis typũ: tam in ſoli-
do q̃ plano (velut preuiam quandã yſagogen) ꝓ cõmuni ſtudio-
ſorum vtilitate parauerim. Quem tue ſacratiſſime maieſtati cuʒ
terrarũ dominus exiſtas dicare ſtatui. Ratus me voti compotẽ:
et ab emulorum machinamentis: tuo (tanq̃ Achillis) clipeo tutiſ-
ſimũ fore/ſi tue Maieſtatis acutiſſimo in eis rebus iudicio: aliq̃
ſaltem ex parte me ſatis feciſſe intellexero. Vale Ceſar inclytiſſi.
Ex oppido diui Deodati. Anno poſt natuʒ Saluatorem/ſupra
ſeſquimilleſimum ſeptimo.

Anteloquium.
Tractandorum ordo.

Cum Coſmographię noticia, ſine pręuia quadã aſtronomię cognitione, et ipſa etiam aſtronomia: ſine Geometrię principijs plęne haberi nequeat: dicemus primo in hac ſuccincta introductione paucula de Geometrię inchoamentis: ad ſphere materalis intelligentiam ſeruientibus:

2 Deinde quid ſphera, axis, poli &c.
3 De coeli circulis.
4 Quandam ipſius ſpherę ſecundum graduum rationes Theoricam ponemus.
5 De quinque Zonis cęleſtibus earundemque & graduum coeli ad terram applicatione.
6 De Paralellis.
7 De climatibus orbis:
8 De ventis cum eorum et aliarum rerum figura vniuerſali.
9 Nono capite quędam de diuiſiõe terrę, de ſinibus maris, de inſulis, et locorum ab inuicem diſtantia dicentur

Adddetur etiam quadrans Coſmographo vtilis.

Vltimo loco quattuor Americi Veſpucij ſubiungentur profectiones. Et coſmo. tam ſolidam quam planam deſcribemus.

Propoſitũ eſt hoc libello quandã Coſmographiae introductionẽ ſcribere: quã nos tam in ſolido ꝙ̃ plano depinximus. In ſolido quidẽ ſpacio excluſi ſtrictiſſime. Sed latius in plano: vbi ſicut agreſtes ſignare aſſueuerũt et partiri limite campũ: ita orbis terraꝝ regiones pręcipuas: dominoꝝ inſignijs notare ſtuduimus. Et (vt ab ea in qua ſum⁹ parte incipiamus) ad Europę meditulliũ Rhomanas aquilas (quę regib⁹ Europę dominant̃) poſuimus atq; claue ſummi patris patrũ inſigni: ipſam fere Europã (quę Rhomanã eccleſiã ꝓfitetur) cinximus. Aphricã pene omnẽ ⁊ Aſię partẽ ſignauimus Lunulis quod eſt inſigne ſummi Babylonię Soldani: quaſi totius Egypti et partis Aſię domini. Aſię vero partẽ: quę minor Aſia dicit̃: crocea coloris cruce iuncto chalybe circũdedimus qḋ eſt ſignũ Thurcoꝝ Soldani: Scythiã intra ymaũ: maximũ Aſię montẽ et Sarmaticã Aſiaticã notauimus anchoris: quas magnus Tartarus pro inſigni habet. Crux rubea preſbyterũ Joanem (qui et oriẽtali et meridionali Indię pręeſt: atq; in Biberith ſedẽ tenet) repreſentat: Deniq; in quartã terrę partẽ per inclytos Caſtilię et Luſitanię reges repertam: eorundẽ ipoꝝ inſignia poſuimus. Et quod non eſt ignorandum: vadoſa maris littora (vbi naufragia timentur) imaginibus crucis ſignauimus: ſed hęc iam miſſa facientes.

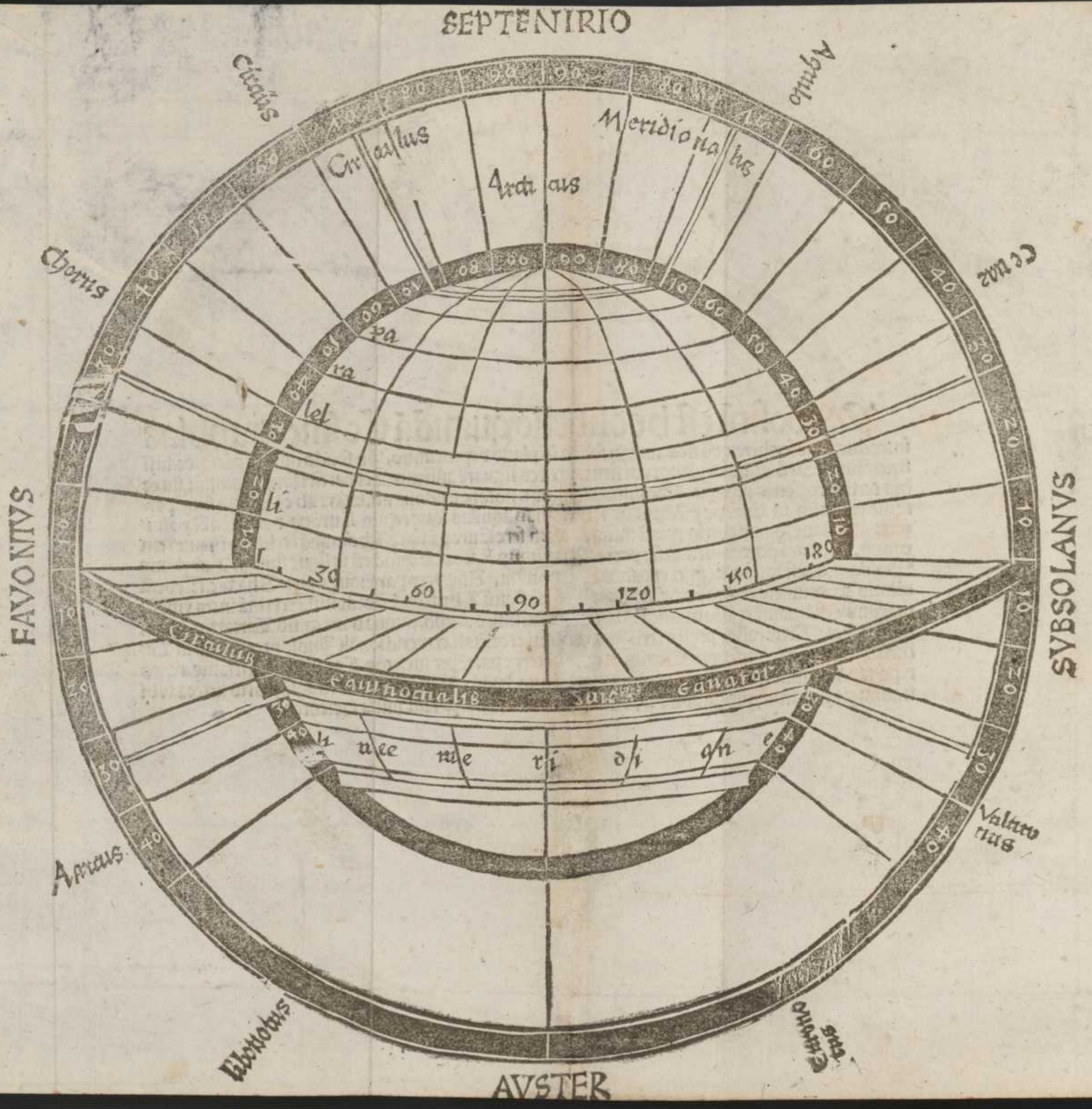
SEPTENIRIO
Circius
Aquilo
Chorus
Cecias
FAVONIUS
SUBSOLANUS
Africus
Vulturnus
Libonotus
Euronotus
AUSTER
Circulus
Arcticus
Meridionalis
Paralleli
Equinoctialis
Equator

De principiis geometriae ad ſpherę noticiam neceſſarijs.

Caput primum.

Q Uia in ſequentibus circu/li/circūferentię/centri/diametri/et id genus alioꝝ crebra mētio fiet: ideo primū nobis ſingillatim de talibus breuiſſime tractandum venit.

Eſt igitur circulus/figura plana uidē/circūducta linea contenta: in cuius medio punctus eſt/ a quo omnes rectę lineę ad circūdantem lineā eductę/ ad inuicem ſunt equales.

Figura plana/eſt cuius medium non ſubſultat/necꝫ ab extremis egreditur.

Circūferentia/eſt linea circulum continens ad quā omnes rectę lineę a centro circuli eiectę/inter ſe ſunt ęquales/quę et ambitus/et circuitus/curuaturacꝫ ac circulus a latinis/ grece autem periphería dicitur.

Centrū circuli/eſt pūctus ille a quo omēs rectę/ad lineā circulū continentem eductę ad inuicem ſunt ęquales.

Dimidius circulus/ eſt figura plana diametro circuli et medietate circūferentię contenta:

Diameter circuli/ eſt quęcuncꝫ linea recta per centrum circuli tranſiens vtrincꝫ ad circuli periphériam eiecta:

Linea recta/eſt a puncto ad punctū extenſio breuiſſima:

Angulus/eſt duaꝝ lineaꝝ mutuꝰ ꝯtactus. Eſt em̄ figurę particula a lineę contactu in amplitudinē ſurgens.

Angulus rectus/eſt angulus ex linea ſupra lineam cadente/ et vtrincꝫ altrinſecus duos adinuicē ęquales angulos faciente cauſatus: quem ſi rectę lineę continent rectilineus: ſi curuę/ curuus ſpheraliſcꝫ dicetur.

Obtuſus eſt qui recto maior. Acutus recto minor.

Solidum/eſt corpus longitudine/latitudine/ altitudinecꝫ dimenſum.

Altitudo/craſſicies/profunditas idem.

Integrū eſt res tota/aut rei pars: q̄ ſexagenaria partitiōe nō pro‑uenit.
Minutum/eſt ſexageſima integri pars.
Secundum/ſexageſima pars minuti.
Tercium ſexageſima ſecundi/et ita deinceps.

Caput Secundū quid ſphera. axis/poli ꝛc. ſtrictiſſime perdocet.

A Nteaq̄ aliquis Coſmograuię noticiā habere poſſit neceſſum eſt. vt ſpherę materialis cognitionē habe‑at. Poſtq̄ vniuerſi orbis deſcptionē: p̄mo a Ptholomęo atq̄ alijs traditā/ꝛ deinde p alios amplificatam/nuper vero ab Americo Veſputio latius illuſtratam facilius intelliget. Igitur:

Theodoſius. Sphera (vt eā Theodoſius in libro de ſpheris definit) eſt ſolida ꝛ corporea figura: vna quidē ꝯuexa ſupficie ꝯtēta: in cuiꝰ medio pūctꝰ eſt/a q̄ oēs recte linęę ad circūferentiā eductę adiuicē ſūt ęq̄les. Et cū (vt neotericis placet) decē ſint ſphęrę coeleſtes/fit materialis ſphera ad inſtar octauę (q̄ quod ſtellifera ſit/aplanes dicitur) ex circulis artificialiter adinuicē iunctis per virgulā et axem mediū centrū (quę terra eſt) tangentē compoſita.

Axis ſphęrę/eſt linea p centrū ſphęrę tranſiens: ex vtraq̄ parte ſuas extremitates ad ſphęrę circūferētiā applicās: circa quā ſphera/ſicut rota circa axem carri (q̄ ſtipes teres eſt) intorq̄tur ꝛ cōuertitur/eſtq̄ ipſius circuli diametrus. De q̄ Manilius ita loquit̄.

Manilius. Aera per gelidum tenuis deducitur axis
Sydereus medium circa quem voluitur orbis

Poli (qui ꝛ cardines ꝛ vertices dicuntur) ſunt pūcta coeli axem terminātia/ita fixa vt nunq̄ moueant̄: ſed ꝑpetuo eodē loco maneant. Et quę hic de axe ac polis dicunt̄ ad octauā ſpheram referenda ſunt. Quoniā in pręſentiaꝝ materialis ſphęrę determinationē/quę (vt diximus) octauę ſphęrę ſimilitudinē habet/ſuſcępimus. Sunt itaq̄ eoꝝ duo principales/vnus Septemtrionalis (qui ꝛ Arcticus ꝛ Borealis appellat̄/alter Auſtralis/quē Antarcticum vocant/de hijs Vergilius ait.

Virgiliꝰ Hic vertex nobis ſemper ſublimis/at illum
Sub pedibus ſtix atra videt maneſq̄ profundi.

Nos enim in Europa et Aſia degentes/polum Articum ꝑpe‑

no videmus: qui ſic dicitur ab arcto vl' Arcturo maiore Urſa: q̄
et Caliſco ꝛ Elice nominat: et Septētrionalis a ſeptē ſtellis plau-
ſtri / que Triones vocitant: ꝛ ſunt minoris Urſe / quā etiam Cy-
noſuram adpellant. Unde Mantuanus Baptiſta. Baptiſ. Carme.
Tu nobis Elice nobis Cynoſura / per altum
Te duce vela damus ꝛc. Item Borealis ꝛ Aquilonicus ab ei⁹
mundi parte vento. Nautę ſtellā maris vocare aſueuerūt. Huic
oppoſitus eſt Antarcticus / vnde ꝛ nomen ſortitur. Nam anti grę-
ca dictio latinę cōtra ſignificat. Is et Nothicus et Austronothi-
cus dicitur: atq; a nobis propter terrę circulum qui eſt deuexus
videri non poteſt / ſed ab antipodibus (quos eſſe compertum eſt)
cernitur. Ubi et obiter annotandum / quod
Deuexum rei ſpherice tumorem et ventrem ſignificat.
Conuexum vero eius contrarium eſt et concauitatem notat.
Sunt preterea duo alij poli ipſius zodiaci duos. in coelo cir-
culos: Arcticū ſcilicet et Antarcticum deſcribentes. Uerum quia
zodiaci ꝛ Arctici atq; Antarctici (qui in coelo ſunt circuli) mentio-
nem fecimus: ideo capite ſequenti de circulis tractabimus.

De circulis coeli Ca- put Tertium.

DUplices ſunt circuli: qui et ſegmina ab auctoribus
dicuntur in ſphera et coelo: non reuera quidē exiſtē-
tes ſed imaginabiles: maiores. ſ. et minores.
Maior circulus eſt / qui in conuexa ſuperficie ſphę-
rę deſcriptus: ipſam in duo ęqua diuidit / horꝫ ſunt
ſex. Aequator. ſ. Zodiacus / Colurus ęquinoctiorꝫ
Colurus ſolſticiorum. Meridianus. et Horizon.
Circulus minor in ſphera eſt: qui in eadem ſpherę ſuperficie
deſcriptus: ſpherā minime in duo ęqua diuidit. Tales ſūt quat-
tuor. Arcticus / Cancri / Capricorni / ꝛ Antarctic⁹. Ita ſummatim
ſunt decem / de quibus debita ſerie et primo quidem de maiorib⁹
dicemus.
Aequator (qui et primi mobilis cingulus / et ęquinoctialis di-
citur) eſt circulus maior: ſpherā in duo ęqualia diuidēs / ſecundū

quālibet ſui partem ab vtroqꝫ polo eque diſtās. Sic dictus quoniā ſole ipſum tranſeunte (quod bis in anno in principio arietis. ſcz. menſe Martio et principio libre menſe ſeptembri contingit) toto terrarū orbe equinoctiū ⁊ dies nocti equalis eſt.

Aequinoctium Marcij/arietis/vernale.

Aequinoctium ſeptembris/libre/autumnale.

Zodiacus/eſt circulus maior equatorem in duobus punctis (que ſunt principia arietis ⁊ libre) dirimens/cuius vna medietatum ad ſeptemtrionē/altera vero ad Auſtrum declinat. Ita dictꝰ vel a zodion quod animal ſignificat/quoniam duodecim animalia in ſe habet/ vel a zoe quod eſt vita: quia omnium inferiorum vita ſecundum planetarum motus ſub ipſa eſſe dignoſcitur. La-
Virgili. tini eum ſigniferum vocant/q. xij. ſigna in ſe ferat Atqꝫ obliquū circulum. Hinc et Maro inſit. Obliquus qua ſe ſignorum verteret ordo.

In media zodiaci latitudine circularis linea/ipm in duo eqna partiens et vltro citroqꝫ ſex latitu. gra. relinquens intelligit: quā Eclipticam vocant/eo quod nunq̄ ſolis aut lune deliquiū et eclipſis contingat/niſi eorum vterqꝫ ſub ea linea in eodem vel oppoſitis gradibus decurrat. In eodē ſi ſolare futurū ſit deliquiū. In oppoſitis vero ſi ipſius lune. Et ſol ſemꝑ ſub ea linea medius incedit/neqꝫ vltro deuiat. Luna aūt ⁊ ceteri planetarū nunc ſub ea: nunc citra vel vltra expaciati vagantur

Duo ſūt in ſphera coluri/qui ſolſticia ⁊ equinoctia diſtinguūt Ita a Colon grece quod membrū ſignificat/et vris bobꝰ (quos
Ceſar magnitudine Elephantū Ceſar cōmentariorū. lib. iiij. in Hercinia ſilua eſſe ait dicti/quoniā ſicut cauda bouis membrū/erecta ſemicirculū ⁊ nō cōpletū facit/ ita nobis colurꝰ ſemꝑ imꝑfectus apparet. Vna cū medietas videt/cū alia ſit occultata.

3 Colurus ſolſticiorū qui et declinationū dicitur: eſt circulꝰ maior per principia cancri ⁊ capricorni/per polos ecliptice pariter et polos mundi tranſiens.

4 Aequinoctiorū colurus itidem circulus maior ⁊ ſi per principia arietis ac libre/et mundi polos tranſiens.

5 Meridianꝰ eſt circulus maior ꝑ punctū verticis et polos mundi trāſiens. Tales in generalibꝰ noſtris tam ſolido q̄ plano decē gradibꝰ abinuicē diſtinximus. Eſt aūt punctū verticis (quod ⁊

zenith dicitur) in coelo punctus directe rei ſuperpoſitus.
Horizō (quē finitorē q̄z dicūt) eſt ſphere circul⁹ maior ſupi⁹ hemiſpheriū (id eſt dimidiū ſphere) ab inferiori diuidēs. Eſtq̄ȝ is in quē ſb diuo ꝯſiſteriū circūducentiūq̄ȝ oclos videt obtut⁹ deficere q̄ ꝛ ptē coeli viſam a nō viſa dirimere cernit. Diuerſaꝝ aūt regionū vari⁹ eſt horizō: ꝛ oīm horizontiū capitꝭ vertex/ pol⁹ dr̄. Nam tale punctū omniquaq̄ȝ ab finitore atq̄ȝ ipō horizōte eque diſtat. Et hec de circulis maiorib⁹/ nūc ad minores veniamus.

Cirulus arcticus eſt circulus minor quē polus zodiaci ad motum primi mobilis circa polum mundi arcticum deſcribit.

Antarcticus/ eſt circulus minor quē alter polus zodiaci circa polū mundi antarticū cauſat atq̄ȝ deſcribit. Nūcupamus autem polum zodiaci (de quo etiā ſuperiori capite diximus) punctū vndecunq̄ȝ ab ecliptica eque diſtantem. Sunt em̄ poli zodiaci axis ecliptice extremitates. Et q̄nta eſt maxia ſolis declinatio (de qua mox plura) tanta eſt poli zod. a polo mundi diſtantia.

Tropic⁹ Cācri ē/ circul's minor quē ſol in principio cācri exiſtēs ad motū primi mobilis deſcribit/ q̄ ꝛ ſolſticiū eſtiuū dr̄.

Tropic⁹ capricorni/ eſt circul⁹ minor quē ſol initiū capricorni tenēs: ad motū primi mobilis deſcribit. Hūc etiā circulū brume di-

Ceterum quia declinationis mentionem feci- (cimus.
mus ideo annotandum.

Declinationē eſſe q̄n ſol de equinoctiali ad Tropicum cancri ſcandit/ vel ad capricorni tropicum a nobis deſcendit

Aſcēſionē ꝑ ꝯtrario accipim⁹/ q̄n. ſ. a tropicis eq̄tori ꝓpinquat: Licȝ a cyros ꝛ improprie a q̄buſdā dicat aſcēdere q̄n nobis ꝓpinquat/ et deſcendere cum a nobis diſcedit. Hactenus de circulis iam ad ſphere Theoriā et latiorē quādā graduū quibus tales ab inuicē diſtent ſpeculationē accedamus.

Caput. IIII. De quadā ſphere Theorica ſcd̄m graduū rationes.

SPhera celeſtis quinq̄ȝ ligatur circulis principaliorib⁹ vno maiore ꝛ q̄ttuor minoribus Arctico. ſ. cācri eq̄tore/ capricorni/ ꝛ antarctico. E quib⁹ equator eſt maior/ alij q̄ttuor minores. Hos ipſos vel

Potius que interſunt ſpacia authores Zonas vocare aſueuerūt
Virgil. Hinc et Vergilius in Georgicis ait.

Quinqꝫ tenent coelum zone: quarum vna coruſca
Semper ſole rubens/et torrida ſemper ab igni eſt
Quam circum extreme dextra leuaqꝫ trahuntur
Cerulea glacie concrete atqꝫ himbribus atris:
Has inter mediamqꝫ due mortalibus egris
Munere conceſſe diuum: ꝛ via ſecta per ambas.
Obliquus qua ſe ſignorum verteret ordo.

De quaꝝ qualitate in ſequētibꝰ plura dicentur. Quia ꝟo ſuperius tetigimus ꝙ polus Zodiaci circulū arcticum deſcribat: ideo pro vlteriori ſpeculatione ſciendū hoc de ſupiori Zodiaci polo (qui in.66.gradu et.9.miñ.eleuatiōis ſitus eſt: atqꝫ a polo arctico.24.gradibus ac.51.miñ.diſtat) intelligi oportere.

Gradus. Signū. Ubi et illud non ignorandum. Gradum triceſimam ſigni partem eſſe. Et Signum duodecimam circuli. At triginta duodecies multiplicata.360.reddunt.

Quare liquidum euadit quod gradus iterum tricenteſima ꝛ ſexageſima circuli pars eſſe definiri poſſet.

Circulum aūt Antarcticū polus Zodiaci inferior deſcribit: qui in eodē gradu declinationis ſitus eſt: ꝛ eque a polo antarctico diſtat ſicut ſuperior ab arctico.

Tropicum cancri/ecliptice reflexio/ſiue maxia ſolis verſus ſeptentrionē declinatio (que ab equinoctiali ad.23.grad.51.miñ.ſita eſt) deſignat.

Tropicū capricorni alia Ecliptice reflexio: ſiue maxia ſolis ꝟſus Auſtrū declinatio (q̄ ad totidē gdꝰ ſic̄ p̄dicta ſita eſt) deſcribit.

Diſtantia inter tropicum cancri et circulū arcticū eſt.42.graduum et.18.miñ. Totidē etiā graduum eſt diſtantia inter tropicū capricorni ꝛ circulum antarcticum.

Aequatorem media coeli amplitudo a polis mundi eque diſtans efficit.

Huc vſqꝫ de q̄nqꝫ zonis et eaꝝ abinuicē diſtantia. cōſequēter etiam ſtrictim de reliquis quedam trademus.

Circulū zodiaci eius ipſius poli oſtendūt: a quibus vſqꝫ ad tropicos (id eſt maximas ſolis declinatiōes et ſolſticia).42.grad. et 18.miñ.ſunt. Eſtqꝫ zodiaci latitudo ab ecliptica ꝟſus vtroſqꝫ tro

picos ſex graduum.et in vniuerſum.12.grad.

Coluros declinationũ et aſcenſionũ ſignant ſolſticia et equinoctia: hiq; ſub polis mundi ſeſe per apicem coeli ad angulos rectos ſpherales interſecãt. Similiter ꝑ equatorẽ Sed per Zodiacum equinoctioꝝ coluri vadentes conſtituunt angulos obliquos cum per ſolſticiorum zod. rectos cauſent.

Circulum meridionalem (mobilem quidem) axis idẽ ſub ipſis polis continet.

Horizontis circulum: declarat zenith. Ipſum enim tanq̃ polus eius ſuperior exiſtens. vbiq; ab eo eque diſtat. Atq; diuidit idem circulus horizontis: hemiſpheriũ noſtrum ab altero ꝑ ſolis ortũ et occaſum. His vero qui ſub equinoctiali ſunt per vtroſq; mũdi polos: Et diſtat ſemꝑ zenith in omni horizonte ab ipſius circũferentia.90.gradibus qui ſunt quarta ps circuli. Eſtq; ꝑipheria horizõtis quater diſtantiã inter zenith ⁊ horizontẽ ſuperans.

Id demũ animaduerſione nõ eſt indignũ: axem mundi in materiali ſphera diametraliter ab eiuſdem polis per centrũ mundi (que eſt terra) tranſire.

Axis vero zodiaci in ſphera nõ apparet ſed intelligendus eſt et hic axem mundi mediũ ad angulos impares ſiue obliquos in cẽtro interſecat.

Hoc modo in ipſa mũdi fabrica mirabilis ſeries et rerum ordo precipuus eſſe videtur: cuius imaginẽ veteres aſtronomi deſcribentes. factoris ipſius quantũ fieri potuit veſtigia (qui oĩa in numero põdere ⁊ mẽſura fecit) ſequuti ſunt. Nos quoq; ea de re tractãtes: ſpacij iniq̃tate ſic excluſi: vt ratio minutoꝝ nõ vel vix poſſit obſeruari: ⁊ ſi obſeruaret etiã tediũ cũ errore gigneret: a plenis graduum annotationibus circulorum poſitionẽ ſumemus. Nam non multum diſtat inter.51.miñ.et plenum gradũ: qui ſexaginta minuta continet ſicuti ſupradiximus: atq; in libro de ſphera et alibi ab harum rerum ſtudioſis examuſſim declaratur. Itaq; in figura quam pro talium intelligentia hoc loco ſubiungemus. ipſi bini tropici cancri ſcilicet et capricorni: atq; maxime ſolis declinationes ab equinoctiali.24.gradibus diſtabũt. Quantum et poli ipſius zodiaci: ſiue circuli arcticus et antarcticus a polis mundi ſunt diſtantes; ſuper ſexageſimum ſextum eleuationis gradum ſiti.

Polus Arcticus

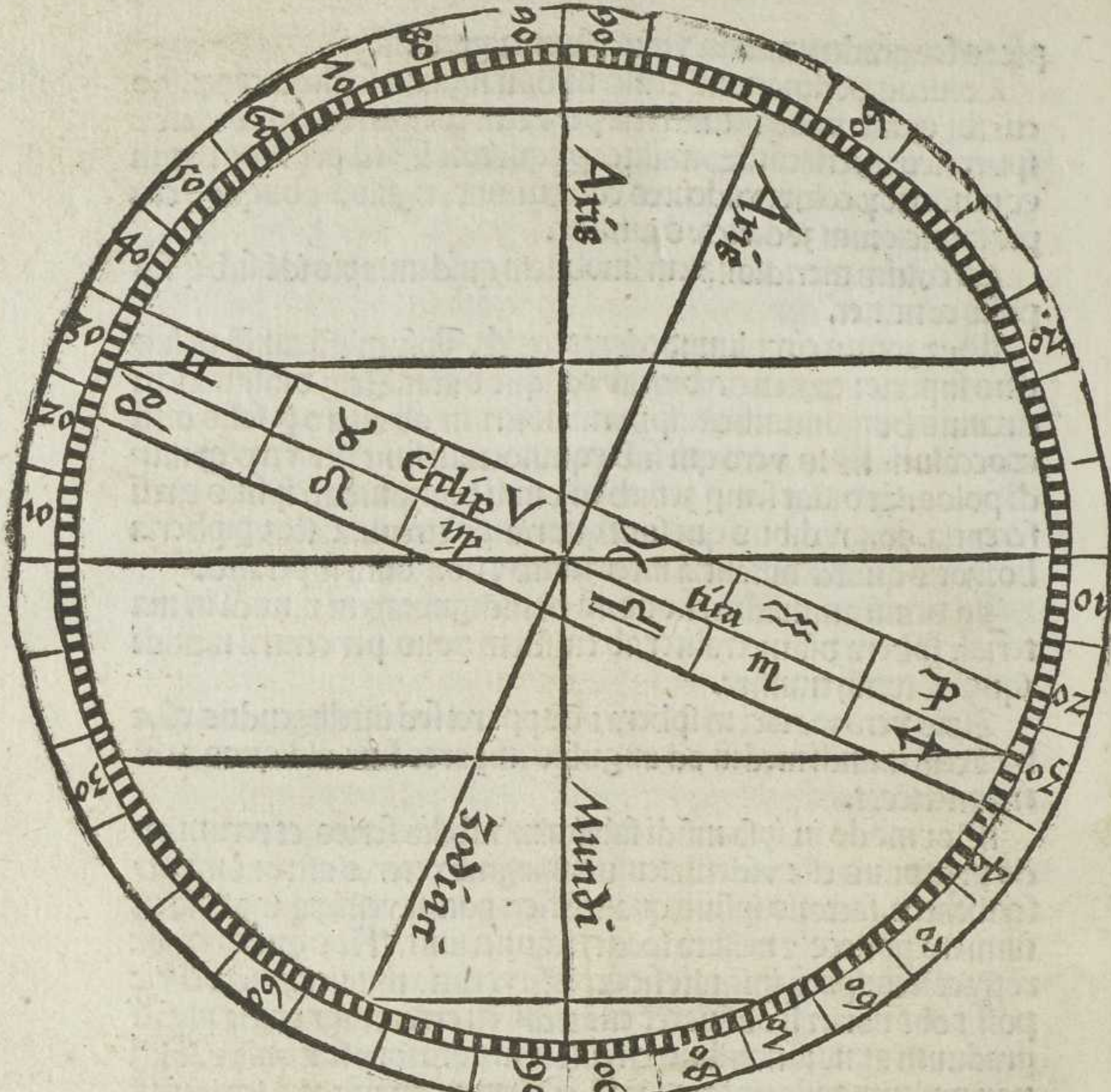

Polus Antarcticus.

Caput. V. De quinqꝫ zonis celeſtibꝰ/earũdẽqꝫ ⁊ graduũ coeli ad terram applicatione.

b Hactenus breuiſſime de nõnullis Geometrię principiis/de ſphera/polis/ꝗnqꝫ Zonis

atq́ꝫ ipſis mūdi circul' rerūq́ꝫ taliū quadā Theorica dixim⁹: Nunc recto (ni fallor) ordine de applicatōe hoꝝ circuloꝝ ꝛ gduū ad ipā terrā ſuſcipiēda determinatio venit. Ergo igit' ſciendū eſt in terra quinq́ꝫ plagas per Zonas predictas diſtingui. Unde Ouidius in Methamorphoſi ait. Ouid⁹.

Utq́ꝫ due dextra coelum: totidemq́ꝫ ſiniſtra
Parte ſecant zone: quinta eſt ardentior illis
Sic onus incluſum numero diſtinxit eodem
Cura dei: totidem q́ꝫ plage tellure premuntur
Quarum que media eſt non eſt habitabilis eſtu
Nix tegit alta duas/totidem inter vtraſq́ꝫ locauit
Temperiemq́ꝫ dedit mixta cum frigore flamma.

Et vt res apertior fiat/q̄ttuor minores circuli Arctic⁹/cancri/capricorni ꝛ antarctic⁹ diſtermināt diſtingūtq́ꝫ q̄nq́ꝫ coeli zonas. Ut ſ̄ꝑbi cauſa/eſto in ſeq̄nti figura. a. pol⁹ mūdi arctic⁹. b. c. circulus Bore⁹. d. e. circul⁹ Cācri. f. g. circul⁹ capricorni. h. k. antarctic⁹ i. ꝟo pol⁹ Nothic⁹. Erit ꝓma zona. ſ. Borea arcticaq́ꝫ totū inter. b. a. c. interceptū ſpaciū/q̄ ꝑpetuo frigore rigēs inhabitata ē. Sc̄da erit totū inter. b. c. et. d. e. interceptū ſpaciū/tpata atq́ꝫ habitabilis. Tertia totū inter. d. e. f. g. mediū ſpaciū feruore male egreq́ꝫ habitabilis. Sol enim illic ſc̄d̄m lineā. f. e. (q̄ nob eclipticam deſig̃t aſſidua volubilitate gyros ducēs ſuo feruore eā reddit torridā atq́ꝫ inhabitatā. Quarta ē totū inter. f. g. et. h. k. ſpaciū: tp̄ata atq́ꝫ habitabilis. ſi aquarū vaſtitas et altera coeli facies id impune ſinat. Quinta eſt totum inter. h. k. i. interclusum ſpacium frigore ſemp horrens atq́ꝫ inhabitata.

Cū aūt dicim⁹ aliquā coeli zonā vel habitatā vel inhabitatam/ hāc denoiationē a ſili zona terre. illi coeleſti plage ſbiecta intelligi volum⁹: ꝛ qn̄ habitatā aut habitabilē dicim⁹: bn̄ ꝛ facile habitabilem. Cū ꝟo inhabitatā vl' inhabitabilē: egre difficileq́ꝫ habitabilē intelligim⁹. Sūt em̄ q̄ exuſtā torridāq́ꝫ zonā nūc habitāt m'lti. Ut qui Cherſoneſum aureā incolūt: vt Taprobanēſes: Aethiopes: ꝛ maxia ps terre ſemp incognite: nup ab Americo Veſputio reperte. Qua de re ipſius quattuor ſubiungent' nauigationes ex Italico ſermone in Gallicum: et ex Gallico in latinum verſe.

Itaq́ꝫ ſciēdū q̄d (vt ꝛ ſbſeq̄ns indicat figura) prima zona que pc lo arctico proxima eſt. 23. g̃dus latitudinis: et. 51. min̄. habet.

Secunda quę antarctica atq; illi ipſi par eſt:totidem
Tercia temperata.42.et.18.miñ.
Quarta quę par eſt:totidem
Quinta ṽo torrida et media gradus.47.et.42.miñ.
Sed horum quendam typum ponamus.

Polus Arcticus.

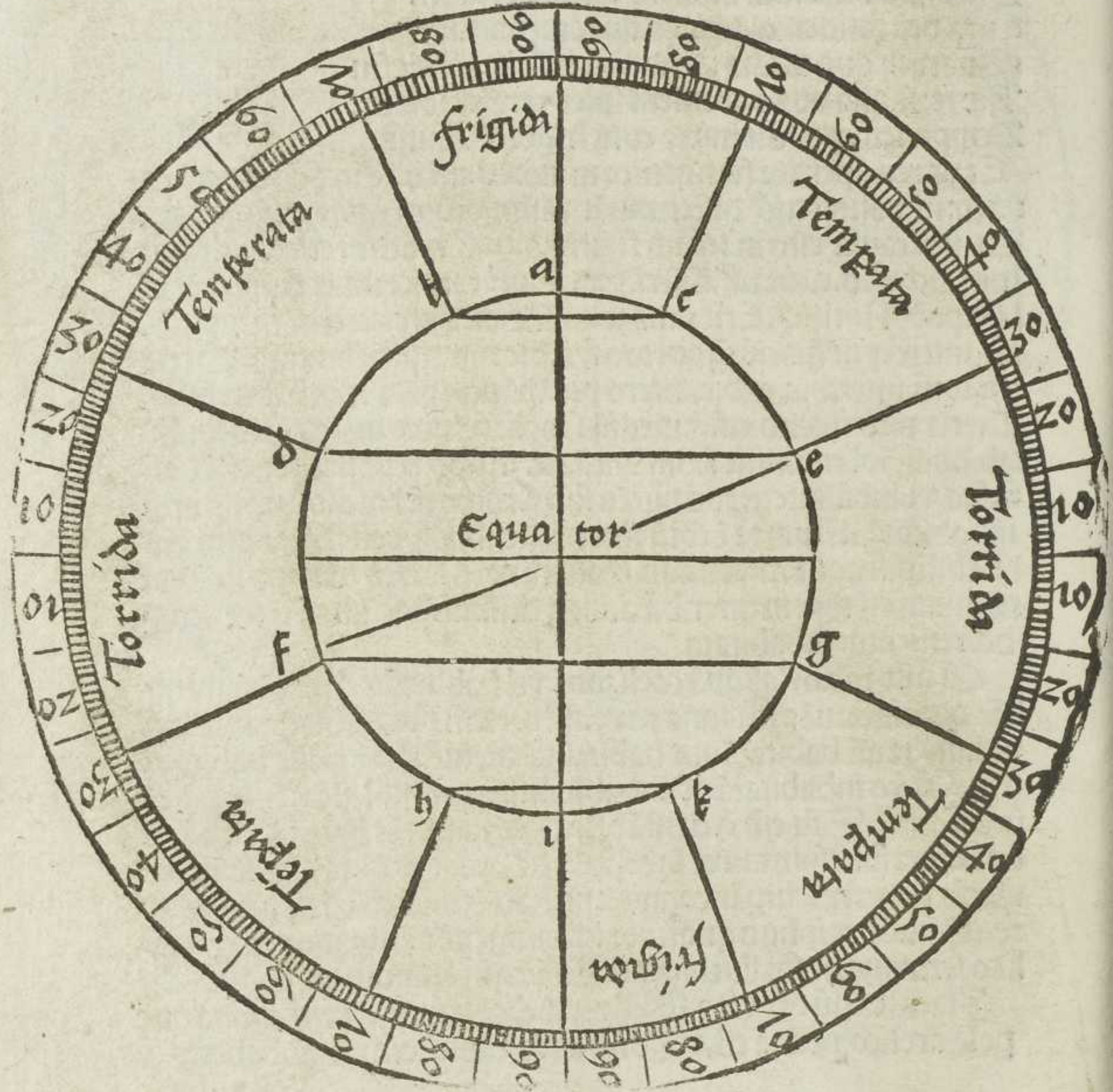

Polus Antarcticus

Caput Sextum De para-lellis.

PAralelli (qui et Almucantharat dicunt) ſunt circuli vel lineę quoquo verſus: atqꝫ ex omni parte ęquediſtantes: et nunq̃ ſi poſſent etiã in infinitum protrahi concurrentes. Qualis eſt in ſphera ęquator cum alijs quattuor circulis minoribus. Non quia quantum primus a ſecundo: tantum ſecundus a tertio diſtet: nam hoc falſum eſt/vt ex precedẽtibus liquet: ſed ꝙ quilibet duo circuli ſimul iuncti: ſecundum quamlibet ſui partem ęquę abinuicem ſint diſtantes. Non em̄ eſt ęquator ex vna parte altero tropicorum q̃ꝫ ex alia vicinior aut diſtantior: cum omniquaqꝫ a tropicis ſicut prediximus. 23. gradibus et. 51. minutis diſtet. Simili modo de tropicis ad duos extremos dicendum eſt: quoꝝ vterqꝫ ex omnibus ſui partibus ab vtroqꝫ. 42. gradibus et. 44. minutis diſtant.

Licet vero poſſent paralelli ad libitum cuiuſlibet diſtantes deſcribi: nobis tamen pro faciliori ſupputatione conuenientiſſimuz viſum eſt (quod et ipſi Ptholomęo placuit) vt tã in ſolida q̃ꝫ plana Coſmographię generalis deſcriptione, ipſos tot gradibus abinuicem ſecerneremus: quot ſequens formula oſtendit. Cui etiaꝫ figura ſubiungetur: in qua paralellos per terram vtrinqꝫ: ad ſpheram coeli protrahemus.

Climata cum gradibus para lellorum ſimul horas. Inſinuat numeris iſta figura ſuis

Climata cū gradibus paralellorū ſimul horas. Inſinuat meris iſta figura ſuis.

Paralelli ab equat.	gradus coeli	Hore dierū ma.	Quot milliara.gra.vnus
21 Diatiles 8	63	20	28.½
20	61	19	
19	58	18	32.½
18	56	17	½
17	54	17	37.½
16 Diarhip.7	51.½.	16.½	40.½
15 Diabor.6	48.½.	16	42.½
14	45	15.½.	44
13	43.1/12.	15.¼.	45
12 Diarbo.5	40.½.⅓.1/12.	15	47
11	38.½.1/12.	14.½.¼	48.½
10 Diarbo.4	36.	14.½	50
9	33.⅓.	14.¼.	
8 Diaalex.3	30.⅓	14	54
7	27.½.¼	13.½.¼.	
6 Diasienes 2	23.½.⅓	13.½	57
5	20.¼	13.¼	
4 Diamero.1	16.⅓.1/12.	13	
3	12.½	12.½.¼.	
2	8.⅓.1/12	12.½.	
1	4.¼	12.¼.	59
Aeqtor a polis eque distās		12 cōtinue	60
1	4.¼	12.¼	59
2	8.⅓.1/12	12.½	
3	12.½.	12.½.¼.	
4.Diameroes	16.⅓.1/12.	13	
5	20.¼	13.¼.	

Polus Arcticus

Parač. cli.	Gradus	Horę	Miliaria.
6. Antidiaſienes	23. $\frac{1}{2}\frac{1}{3}$.	23. $\frac{1}{2}$.	52
7	27. $\frac{1}{2}\frac{1}{6}$.	13. $\frac{1}{2}\frac{1}{4}$	

Et ita deinceps verſus Antarcticum polum. Quod et ſubſequens figura commonſtrat.

polus Arcticus

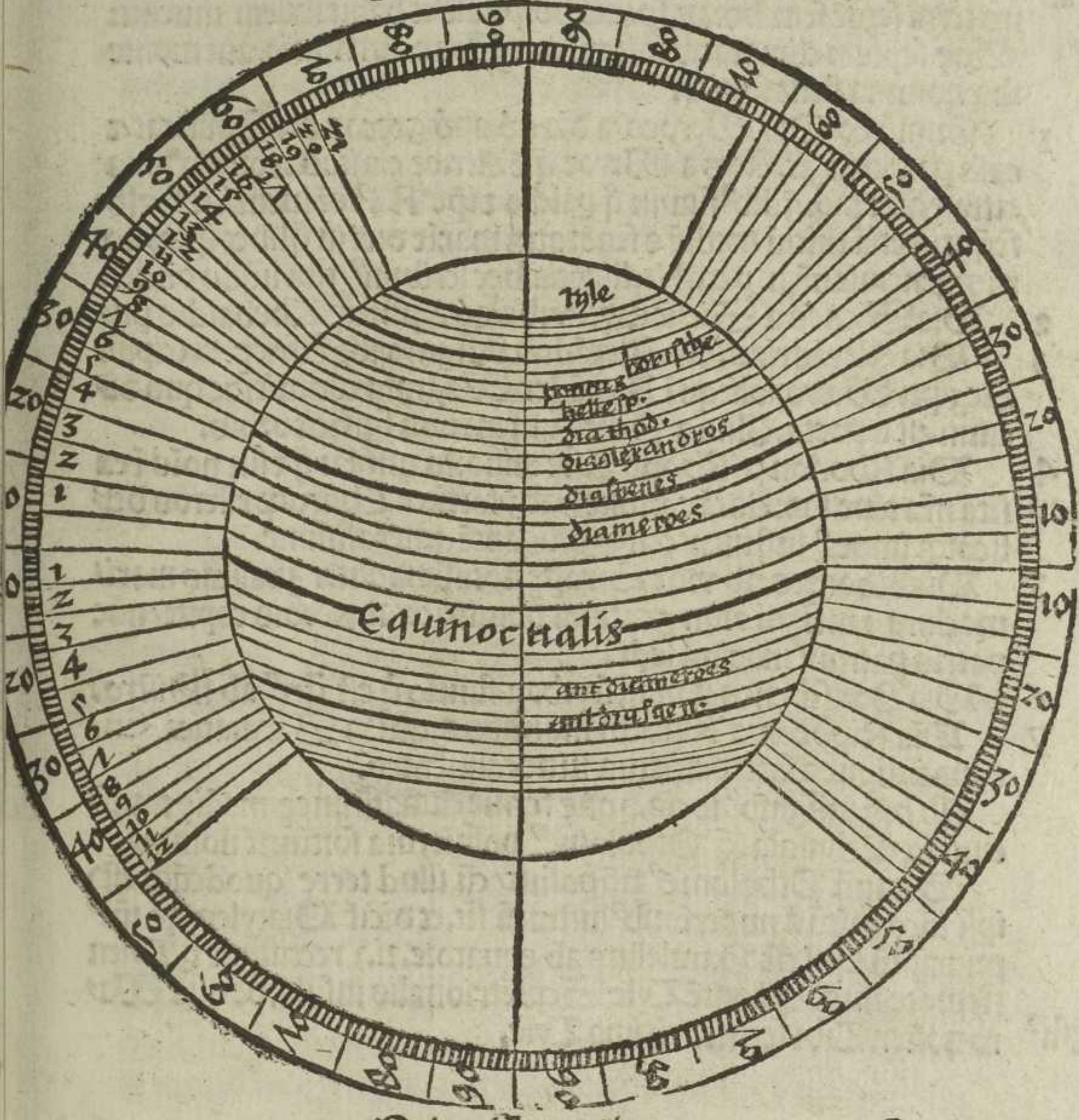

Polus Antarcticus.

De climatibus caput Septimū.

LJcet clima ꝓpriе regio interp̄teť/ h̄ tn̄ loco ſpaciū terrę inter duas ęque diſtātes appellať/in q̄ porrectiſſimę diei:ab initio climatis vſq₃ ad finē dimidię horę variatio eſt. Et quottū aliq̄d clima ab ęq̄tore fuerit/tot ſemihoris lōgiſſima eiꝰ loci dies/ſupat diem nocti ęqualē. Sūtq₃ ipoꝝ Septēgemina:q̄uis ad

Clima/ta.7. auſtꝝ nō ſit ſeptimū adhuc luſtratū. Sȝ Boreā ꝑſus Ptholemęus terrā ſeptē ſemihoraꝝ ſpacio hoſpitalē et habitabilem inuenit: Quę ſeptem climata ab inſigni aut Urbe/aut fluuio/aut monte ſua nomina ſunt ſortita.

1 Primū dr̄ Dia Meroes/a dia q̄d apō gręcos per ſignificat/ꝛ caſu patrio iūgiť. Atq₃ a Meroe q̄ ē Africę ciuitas ī torrida zona citra ęq̄torē.16.ḡdibꝰ ſita/in q̄ ꝑalello ꝛ ipē N.lꝰ eē īuenīť. Eiꝰ/ꝛ ſb ſeq̄ntiū etiā initiū mediū ꝛ finē: atq₃ maxīe diei in q̄libet ipoꝝ horas/generale nr̄m (ꝑ cuiꝰ ītelligētia hęc ſcribimꝰ) tibi liq̄do oñdet.

2 Dia Sienes a Sienę egyti vrbe/q̄d ē ꝓuīcię Thebaidis pn̄

3 Dia Alexādrias. Ab Alexādria inſigni vrbe Africę (cipiū. Aegipti Metropoli:quā Alexāder Magnus cōdidit:de quo dictum eſt a poeta. Unus Pelleo iuueni non ſufficit orbis.

4 Dia Rhodon/a Rhodo Aſię minoris inſula: q̄ ꝛ ſui nōis ī ea

Rhodos ſitā nr̄a tēpeſtate clarā ciuitatē habȝ/fortiter Thurcaꝝ efferos bellicoſq₃ impetꝰ ſuſtinentē/atq₃ ꝓfligantē generoſiſſime.

5 Dia Rhomes/ab vrbe Europę notiſſima/inter Jtalicas maxime clara/ꝛ inſigni olim gentium domitrice/atq₃ orbis capite/ nūc patris patrum maximi ſede.

6 Dia Boriſchenes/a mag̃ ſcythaꝝ fluuio q̄ eſt q̄rtꝰ ab Hiſtro:

7 Dia Ripheon/a Ripheis montibus:qui in Sarmatica Europa inſignes ſunt perpetua niue candentes.

Ab his inſignibꝰ locis ꝑ quę ferme climatū lineę medię tranſeunt ſeptē climata (q̄ Ptholomęꝰ poſuit) ſua ſortiunť nomina.

Octauū Ptholomęꝰ nō poſuit/ cū illud terrę (quodcūq₃ eſt) ipſi incognitū a nuperioribꝰ luſtratū ſit. et diciť Diatyles/q̄d ipiꝰ principiū (qui eſt Paralellus ab ęquatore.21.) rectiſſime ꝑ Tylen ſit protenſus. Eſt autē Tyle Septētrionalis inſula:de qua Ma-

Virgiliꝰ ro noſter. Tibi ſeruiet vltima Tyle.

Et hęc de climatib⁹ ab ęquatore Septētrionē ꝟſus. Pari mō dicendū eſt de eis quę ſunt vltra ęq̄noctialē ad Auſtrū/quoꝝ ſex ꝯtraria noīa habētia ſūt luſtrata: et dici poſſunt antidia Meroes antidia Alexādrias/Antidia Rhodon. Antidia Rhomes/antidia Boriſthenes: a greca ꝑticula anti:q̄ oppoſitū vl' ꝯtra denotat. Atqꝫ in ſexto climate Antarcticū ꝟſus/ ꝛ ꝑs extrema Africę nuꝑ reperta ꝛ Zāzibar. Iaua minor/ꝛ Seula inſulę: ꝛ q̄rta orbis pars (quā qꝛ Americ⁹ īuenit Amerigē/q̄ſi Americi terrā/ſiue Americā nūcupare licet) ſitę ſūt. De q̄b⁹ Auſtralib⁹ climatib⁹ hęc Pōponij Mellę Geogꝑhi ꝟba intelligēda ſūt/vbi ait. Zonę habitabiles paria agūt āni tꝑa/veꝝ nō pariter. Antichthones alterā/nos alterā incolim⁹. Illi⁹ ſit⁹ ob ardorē intercedētis plagę īcognitus hui⁹ dicendus eſt. Ubi animaduertendū eſt: qḋ climatū quodqꝫ alios q̄ȝ aliud plerūqꝫ foetus ꝓducat/cum diuerſę ſunt naturę: et alia atqꝫ alia ſyderū virtute moderent̄. Unde Virgilius. Amerige Pōpo. Mellę Virgili⁹

Nec vero terrę ferre omnes omnia poſſunt
Hic ſegetes/illic veniunt foelicius vuę
Arborei foetus alibi/atqꝫ iniuſſa vireſcunt
Gramina. Nonne vides croceos vt Thmolus odores
India mittit ebur: mittunt ſua thura Sabęy
At Calybes nudi ferrum: viroſaqꝫ pontus
Caſterea. Eliadum palmas Epiros equarum ꝛc.

Caput octauum de ventis.

Quoniā in ſuꝑiorib⁹ ventoꝝ aliq̄n incidēter meminerimus fuim⁹ (cū: ſ. polū Boreū. polū Nothicū atqꝫ id gen⁹ alia dixi) ꝛ ipoꝝ cognitio: nōnihil momēti imo magnā vtilitatē ad Coſmogꝑhiā hr̄e dignoſcit̄: ideo h̄ ſbſeq̄nti capite: quędā de ventis (qui et ſpirit⁹ et flatus dicunt̄) tradem⁹. Eſt igit̄ ventus (vt a Philoſophis definit̄) exhalatio calida et ſicca lateraliter circa t'rā mota ꝛc.

Quia ꝟo ſol ſcđm binos tropicos/ et ipm ęq̄torē triplicē ortū atqꝫ occaſū eſtiualē, ſ. ęquinoctialē ac hyemalē ſeruat: et meridiei ſil'iterqꝫ ipius ſeptētrionis vtrinqꝫ ſint latera/quaꝝ q̄libet ꝓpriuz ventū hn̄t: ideo ſūmati. xij. ſūt vēti/tres oriētꝫ/tres occidētꝫ/totidē meridiei/et medie noctis totidē: ex quib⁹ q̄tuor q̄ in ſeq̄nti formula mediū locū tenebūt principaliores ſunt/alij minus princi.

		Oriens.	Occidens.
Collat.	Trop. Canc.	Cecias.	Chorus.
Medij	Aequator.	.Subſolanus.	Fauoni. q̇ et Zephi.
Collat.	Tropi. Cap:	Eurus qui et Vultur.	Africus qui et Lybs
Collat.		Meridies	Media nox.
		Euronotbus	Septentrio.
Medij.		Auſter qui et Notbus	Aquilo qui et Boreas
Collat.		Lybonotbus	Trachias qui et Circius.

Ventorꝫ forma.

Poetę tamen minus principales (qui et collaterales dicũtur) pro principalioribus ex licētia (vt ſuus ſibi mos eſt) vſurpare cō-ſueuerunt. Hinc et Ouidius ait

Ouidi⁹

Eurus ad Auroram Nabathęaqꝫ regna receſſit
Perſidaqꝫ et radijs iuga ſubdita matutinis.
Veſper et Occiduo quę littora ſole tepeſcunt
Proxima ſunt Zephiro: Scythiam/ſeptemqꝫ Triones
Horrifer inuaſit Boreas/contraria tellus
Nubibus aſſiduis/pluuioqꝫ madeſcit ab Auſtro

Eſt autem Subſolani aura ſaluberrima/ quę a ſole purior et ſubtilior alijs efficitur:

Virgili. Zephirus Caloris et humoris temperiem habens montium pruinas reſoluit. Unde eſt illud Vergilij. Liquitur ⁊ putris Ze-phiro ſe glęba reſoluit.

Ouidi⁹ Auſtri flat⁹ crebro tempeſtatũ/ pcellaꝝ/ atqꝫ hymbriũ preſagus eſt. Quare et Naſo infit. Madidis Notbus euolat alis.

Virgili. Aquilo ſuo rigore aquas ligat/atqꝫ conſtringit. Vergi. Et gla-cialis hyems Aquilonibus aſperat vndas.

Gallinarius His de ventis Gallinarium noſtrum multę doctrinę virum ſequentes quattuor edere verſiculos memini

Eurus et Eoo flat Subſolalus ab ortu.
Flatibus occaſum Zephiruſqꝫ Fauonius implent.

Auſter in extremis Lybię et Notus ęſtuat oris:
Sudificus Boreas Aquiloqꝫ minatur ab axe.

Et licꝫ vēti ſeptētrionales ſint natura frigidi/ nihilo tn̄ minus qn̄ torridā zonā ꝑtrāſeūt/mitigant̄: ſicut ꝛ de Auſtro torridam zonam anteaq̄ꝫ ad nos veniat trāſeūte/cōpertū ē. Qđ ſeq̄ntib⁹ verſib⁹ inſinuat̄.

Quoqꝫ loco ꝑdit gelid⁹ furit Auſter/ꝛ arctis
Cogit aquas vinclis/at dum per torrida flatu
Sydera tranſierit/noſtras captandus in oras
Cōmeat: et Borę ſeuiſſima tela retorquet
At contra Boreas nobis grauis/orbe ſub imo
Fit ratione pari moderatis leuior alis.
Cetera mox varios qua curſus flamina mittunt
Immutant proprię naturam ſedis eundo.

Huc uſqꝫ de vētꝫ dictū ſufficiat. Ponam⁹ nūc hāꝝ oīm figurā vniuerſalē: in q̄ ſint poli/axes/circuli cū maiores tū etiā minores: oriens/occidens/quinqꝫ zone/gradus longitudinis/ latitudinis tam ipſius terrę q̄ꝫ coeli. paralelli/climata/venti ꝛc.

Caput. IX. De quibuſdam Coſmographię Rudimentis.

OMnē terę ambitū ad coeli ſpaciū pūcti obtinere rōēꝫ Aſtronomicꝫ demōſtratiōib⁹ ꝯſtat. Ita vt ſi ad coeleſtis globi magnitudinē ꝯferat̄/nihil ſpacij ꝓrſus hr̄e iudicet̄. Et hui⁹ q̄dē tā exiguę ī mūdo regiōis q̄rta fere portio ē. q̄ Ptholomęo cognita. a nob̄ animātib⁹ ī colit̄. Atqꝫ ī tris ꝑtes hacten⁹ ſciſſa fuit Europā. Africā. ꝛ Aſiam.

Europa ab occidēte mari Athlātico/a ſeptē. Britānico/ab oriēte Thanai/Meotide palude/ꝛ pōto: a meridie mari mediterrāeo claudit̄/habetqꝫ ī ſe Hiſpaniā: Galliā: Germaniā: Rhetiā: Italiā Gręciā: ꝛ Sarmatiā. Sic dicta a filia reḡ Agenorꝫ ei⁹ nōis: quę dū ꝟginib⁹ Tirijs comitata in marino littore puellari ſtudio luderet ꝛ caniſtra florib⁹ ſtiparet/ab Ioue ī thauꝝ niueū ꝟſa/rapta. ill⁹ tergo īſediſſe/ꝛ ꝑ ęq̄ra pōti ī Cretā delata terę ꝯ iacēti nomē dediſſe credit̄.

Africa ob occidēte mari Athlātico/a meridie oceano Aethiopico/a Septētriōe mari mediterraneo/ꝛ ab ortu Nili flumīe terminat̄. Ea ī ſe cōplectit̄ Mauritanias Tingitanā ꝛ Cęſarienſem/Lybiā interiorē. Numidiā (quā ꝛ Mapaliā dicūt) minorē Africā. in q̄ eſt Carthago Rhomani impij olim ꝑtinax ęmu

la) Cyreneicā. Marmaricā. Lybiā (q̄ etiā noīe tota Africa a Lybe rege Maurithaniȩ appellat̄) Aethiopiā interiorē. Aegyptū ꝛc̄. Et dicitur Africa quod frigoris rigiditate careat.

Aſia (q̄ cȩteras magnitudīe ꝛ opib⁹ lōgiſſime vincit) ab Europa Thanai fluuio/atq̄ ab Africa Iſthmo (q̄ in Auſtralē plagaȝ diſtēt⁹ Arabiȩ ꝛ Aegypti ſinū pſcindit) ſecernit̄. Hȩc principaliſſimas regiōes hȝ Bithiniā/Galatiā/Capadociā/Pāphiliā/Lidiam/Ciliciā/Armenias maiorē ꝛ minorē. Colchidē/Hircaniam. Hiberiā/Albaniā: ꝛ prȩterea multas quas ſingillatim enumerare longa mora eſſet. Ita dicta ab eius nominis regina.

¶ Nūc vo ꝛ hȩ ptes ſūt lati⁹ luſtratȩ/ꝛ alia q̄rta ps p Americū Veſputiū (vt ī ſeq̄ntib⁹ audiet̄) īuēta ē/quā nō video cur q̄s iur̄ vetet ab Americo īuētore ſagacꝫ ingenij viro/Amerigē q̄ſi Americi trā:

America ſiue Americā dicēdā: cū ꝛ Europa ꝛ Aſia a mlierib⁹ ſua ſortita ſint noīa. Ei⁹ ſitū ꝛ gētꝫ mores ex bis binis Americi nauigatōib⁹ q̄ ſe

Nūc ī modū t̄ra iā q̄driptita coḡſcit̄ (quūt liq̄de itelligi dat̄. ꝛ ſūt tres pme ptes ꝯtinētes/q̄rta ē inſula: cū oīni q̄q̄ mari circūdata ꝯſpiciat̄. Et lȝ mare vnū ſit quēadmodū ꝛ ipa tell⁹/mltis tn̄ ſinib⁹ diſtictū/ꝛ īnūerꝫ repletū inſul̄, varia ſibi noīa aſſumit: q̄ ꝛ ī

Priſcia/nus. Coſmog̃phiȩ tabul̄ ꝯſpiciūt/ꝛ Priſcian⁹ ī tralatōe Dionyſij tali ꝯbus enūerat ꝓſib⁹.

Circuit Oceani gurges tn̄ vndiq̄ vaſtus
Qui q̄uis vnus ſit plurima nomina ſumit.
Finibus Heſperijs Athlanticus ille vocatur
At Borȩ qua gens furit Armiaſpa ſub armis
Dicitur ille piger necnō Satur. idem Mortuus eſt alijs.
Mare Eoum Indicū Aethio/picum — Unde tamen primo conſcendit lumine Titan
Eoumq̄ vocant atq̄ Indum nomine pontum
Sed qua deuexus calidum polus excipit Auſtrum
Aethiopumq̄ ſimul pelagus Rubrumq̄ vocatur
Circuit oceanus ſic totum maximus orbem
Hominibus varijs celebratus.
Perſecat Heſperiam primus qui porgitur vndis
Pāphili/cum. — Pamphilicūq̄ latus Lybiȩ prȩtendit ab oris
Sic minor eſt reliquis: maior quem Caſpia tellus
Suſcipit intrantem vaſtis Aquilonis ab vndis
Caſpiū Hirca. — Nomine Saturni quod Thetis poſſidet ȩquor
Caſpius iſte ſinus ſimul Hircanuſq̄ vocatur
At duo qui veniunt Auſtralis ab ȩquore ponti

Hic ſupra currens mare Perſicus efficit altum — Perſicū.
Eregione ſitus/qua Caſpia voluitur vnda
Fluctuat aſt alter Pancheaqꝫ littora pulſat
Euxeni contra pelagus protentus in Auſtros
Ordine principium capiens Athlantis ab vndā — Athlanticum.
Herculeo celebrant quam męte munere Gades
Cęliferaſqꝫ tenet ſtans Athlas monte columnas — Herculeum.
.Eſt primus vaſtis qui pontus Hibericus vndis
Diuidit Europen Lybia cōmunis vtriqꝫ
Hinc atqꝫ hinc ſtatuę ſunt:ambę littora cernunt
Hęc Lybies hęc Europes aduerſa tuendo.
Gallicus hunc gurges:qui Celtica littora pulſat — Gallicū
Excipit:hunc ſequitur Ligurum cognomine dictus
Qua domini rerum terris creuere Latinis.
Ad petram leucen Aquilonis ab axe reductus
Quę fręta Sicanię concludit littore curuo
Inſula ſed Cyrnos proprijs pulſatur ab vndis.
Intra ſardonium pelagus Celtumqꝫ refuſis — Mare
Inde ſalis tumidus Tyrrheni voluitur ęſtus — Thyrre
Ad partes vergens auſtrales/excipit iſtum
Sicanię gurges ſolis deflexus ad ortus: — Siculū.
Qui procul effuſus Pachynis tenditur oris
Ad Creten ſummam(quę prominet ęquore)rupem:
Qua Gortyna potens medijs qua Phęſtos in aruis
Arietis hanc rupem ſimilantem vertice frontem
Pro merito graij Criu dixere metopon.
Hoc mare Gargani concludit yapigis ora:
Illinc incipiens extenditur Adria vaſtus: — Adriati-
Ad Boream penetrans pelago ſolemqꝫ cadentem — cum.
Ionius pariter ſinus hic perhibetur ab orbe/ — Jonium
Diuidit et geminas diuerſis partibus oras:
Quas tamen extremas coniungit terminus vnus
Ad dextram partem protenditur Illyris alma: — Illiricū
Poſt hanc Dalmatię populorum martia tellus
Ad lęuam Auſonię porrectus continet Iſthmos
Quem tria circundant maria vndiqꝫ littore curuo
Tyrrhenum/Siculum/necnon ſimul Adria vaſtus
Finibus at proprijs exceptant ſingula ventos

Tyrrhenum Zephyro: Siculum ſed tunditur Auſtro.
Adria ſuccurrens Eoo frangitur Euro.
At poſt Sicaniam tractu diffunditur alto
Syrtis Ad Syrtim pelagus/Lybicis quę cingitur oris:
Maiorem poſtquam minor excipit: ęquora longe
Atq; ſinu gemino reſonantia littora pulſant
Mare Finibus a Siculis Cretęum tenditur ęquor
Cretęũ Ad ſolis veniens ortus Salmonida poſcens
Dicitur Eous qui Cretę terminus eſſe:
Poſt hanc eſt geminum mare vaſtum fluctibus atris
Fluctibus Iſmarici Boreę quod tunditur atris.
Quod ruit aduerſus celſę de partibus Arcti
Quod prius eſt Pharium perhibent: hoc littora tangit
Phariũ Pręcipitis caſu montis: poſt vnda ſecunda
Sidonium eſt pelagus: penetrat qua gurgite pontus:
Sidonium Iſsicus Arctoas ad partes ęquore vergens.
Non longe rectus: Cilicum nam frangitur oris.
Hinc Zephiros poſcens veluti draco flectitur vndis
Quod iuga montiuagus vaſtat: ſiluaſq; fatigat:
Partibus extremis Pamphilia clauditur iſto:
Atq; Chelidonię rupes cinguntur eodem
At procul hunc zephyrus finit Patareide ſumma.
Poſt hęc Arctoas ad partes aſpice rurſus
Aegeum/ſuperat qui fluctibus ęquora cuncta:
Aegęum Diſperſas vaſto qui gurgite Cycladas ambit
Terminat hunc imbros pariter Tenedoſq; coercens
Anguſta trahitur qua fauce Propontidis vnda
Aſia: quam ſupra populis diſtenditur amplis
Ad Notiam partem: qua latus ducitur Iſthmos:
Boſphorus. Threicius ſequitur poſt Boſphorus oſtia ponti:
Hoc nullum perhibent terras anguſtius orbis
Simplegades Eſſe fretum dirimens: hic ſunt Symplegades arctę:
Panditur hic ponti pelagus Titanis ad ortus
Quod petit obliquo Boream ſolemq; meatu
Hinc atq; hinc medio percurrunt ęquore colles:
Vnus qui veniens Aſię de parte Carambis
Dicitur auſtrali. ſed contra finibus alter
Prominet Europę hunc criũ dixere metopon.

Ergo conueniunt aduerſi gurgite tanto
Diſtantes quantum ternis tranſire diebus
Eualeat nauis: bimarem ſic equore pontum
Aſpicias ſimilem cornu quod flectitur arcus
Neruo curuati diſtento dextera neruum
Aſſimilat: recto trahitur nam linea ductu
Extra quam Boream quo ſcandit ſola Carambis
Sed formam cornu geminatis flexibus edit
Littus: quod pontum cingit ſub parte ſiniſtra
In quam Meotis penetrans Aquilonis ad axes — Meotis
Quam Scythię gentes circundant vndiqꝫ ripis
Et matrem ponti perhibent Meotidis vndam.
Scilicet hic ponti vis exit gurgite multo
Cimmerium torrens per Boſphoron hic vbi Thaurum — Thaurꝰ
Cimmerij gelidis habitant ſub finibus imum
Hęc maris eſt ſpecies ſplendens hęc forma profundi.

Eſt autem vt prediximus mare plenum inſulis e quibus ma-
xime et principaliores iuxta Ptholomeum hę ſunt.

Taprobana in mari Indico ſub equatore
Albion que et Britannia et Anglia
Sardinia in mari mediterraneo
Candia que et Creta in ſinu Aegeo

Selandia	in mari mediterraneo
Sicilia	
Corſyca	
Ciprus	

Extra Ptholomeum

Madagaſcar in mari Praſodo
Zamzibar
Iaua in Oceano Indico orientali

Angama	In oceano Indico
Peuta	
Seula	

Zipangri in Oceano occidentali

Hę ſunt ingentes quas cingit Tethyos vnda — Priſcianus.
Inſule: adhuc alie diuerſis partibus orbis.
Diuerſe plures fama latuere minores.

Auris difficiles nautis vel portubus apte
Quarum non facile eſt mihi promere nomina verſu:

Ceterum vt vni⁹ loci ab altero diſtātiā cogſcere poſſis: poli eleuatio tibi cūprimis ꝯſiderāda venit. Annotandū igit̄ pauc; qḋ (vt ex ſupiorib⁹ liquet) viuētib⁹ ſb paralello eq̇noctiali: vterq̨ polus in horizonte eſt. Eūti aūt ad ſeptētrionē: eo magis ſbleuat̄ polus q̄nto plus aliq̇s ab eq̄tore diſceſſerit. Que poli eleuatio regionū et locoꝝ ab eq̄tore diſtātiā demōſtrat. Eſt em̄ tātus loci tract⁹ ab eq̄tore: cui⁹ mēſurā ſcire deſideras: q̄ta eſt eleuatio poli ad zenith eiuſdē. Ex q̇b⁹ milliariū nūer⁹ facilis cognitu euadit / dū eundē p nūeꝝ eleuatiōis poli m̄ltiplicauer'. Veꝝ tn̄ nō ſūt ſcḋm Ptholomei ſn̄iam milliaria: a circl'o eq̇noctiali ad Arcton vbiq̨ gētiū eq̄les. Nā a p̄mo eq̄toris ḡdu: vſq̨ ad duodecimū / q̇lib; ḡduū ſexaginta Italica milliaria ꝯtinet: q̄ faciūt. 15. Germanica. Cōiter em̄ q̄ttuor Italica p vno Germanico reputant̄. Et a. 12. ḡdu vſq̨ ad 25. quilibet. 59. milliaria facit: q̄ ſūt Germāis. 14. ½. ¼. Atq̨ vt res fiat apertior: ponemus formulā ſequentē.

Prolo-quium.

	Gradus	Gradus	Milia Ital.	Mil. Ger.
Aequator.	1	12	60	15
	12	25	59	14 ½ ¼
Tropic⁹	25	30	54	13 ½
	30	37	50	12 ½
	37	41	47	11 ¼
	41 vſq̨ ad	51 faciunt	40	10
	51	57	32	8
	57	63	28	7
	63	66	26	6 ½
Circu arcti.	66	70	21	5 ¼
	70	80	6	1 ½
Polus arcti.	80	90		0

Et ita q̄z ab eq̄noctiali ꝟſus polos tā antarcticū q̄ȝ arcticū g̃duū
latitudinis ꝯtinētia variat̃. Q̄ð ſi ſcire voluer̃is: q̄t ab vno loco
ad aliū milliaria ſint/ꝑpēde diligēter ī q̄bꝰ g̃dibꝰ latitudinis ſint
talia loca: ꝛ q̄t g̃dꝰ mediēt: deinde vide in formula ſupiori: q̄t milli
aria talis g̃dꝰ habeat: ꝛ m̃ltiplica nūeꝝ milliariū ꝑ nūeꝝ mediorū
graduū/atq̄ȝ milliariū nūerꝰ reſultabit: q̄ cū Italica fuerint: diui
das ꝑ q̄ttuor: ꝛ Germanica habebis. Hec ꝑ inductiōe ad Coſ
mog̃phiā dicta ſufficiāt: ſi te mō āmonuerimꝰ pꝛiꝰ nos in depingē
dis tabul̃ typi general̃: nō oīmodo ſequutos eſſe Ptholomeū/ ꝑ
ſertim circa nouas t̃ras: vbi in cart̃ marinis alit̃ aīaduertimus
eq̄torē ꝯſtitui q̄ȝ Ptholomeꝰ fecerit. Et ꝑinde nō debēt nos ſtatī
culpare: q̄ illð ipm notauerit. Cōſulto eñ̄ fecimꝰ qð h̄ Ptholo
meū/alibi cartas marinas ſequuti ſumꝰ. Cū ꝛ ipe Ptholomeꝰ q̄n
to capite p̄mi libri. Nō oēs ꝯtinēt̃ ꝑtes: ob ſue magnitudinis ex
ceſſum: ad ipiꝰ ꝑueniſſe noticiā dicat/ꝛ aliq̄s queādmodū ſe habe
ant: ob ꝑegrināciū negligētiā ſibi minꝰ diligēter traditas: al̃s eē q̄s
al̃r atq̄ȝ al̃r ſe h̄re ꝯtingat: ob corruptiōes ꝛ mutatiōes: in q̄bꝰ pro
ꝑte corruiſſe cognite ſīt: Fuit igit̃ neceſſe (qð ipe ſibi etiā faciūdū
ait) ad nouas t̃pis nr̄i traditōes mag̃ intēdere. Et ita q̄dē t̃pauī
mus re: vt in plano circa nouas t̃ras ꝛ alia q̄piā Ptholomeū: in
ſolido ꝟo qð plano addit̃: deſcriptionē Americi ſb̃ſequentē ſecta
ti fuerimus.

Notes.

Ptholo-
meus.

Appendix.

Anectamꝰ adhuc ſupioribꝰ āteaq̄ȝ receptui canamꝰ: ele
uatiōis poli atq̄ȝ ipiꝰ zenith ac cētri horizōtis ꝛ climatū
quadrātē: velut parergon ꝛ q̄ddā corolariū. Quāuis
ſi recte ꝯſideraueri mꝰ is: quadrans de q̄ dicemꝰ nō ſit ad has res
imꝑtinēs. Coſmog̃phū eñ̄ vl̃ maxīe poli ſup caput eleuatōnē: ze
nith: ꝛ t̃re climata cog̃ſcere opꝫt. Format̃ itaq̄ȝ idē q̄drās hoc pa
cto. Diuide quēcūq̄ȝ circulū ī ꝑtes q̄ttuor: ita qð due diametri
ſe ī cētro ad angulos rectos int̃ ſecēt: q̄ꝝ vna (q̄ altera ſui ꝑte pin
nulas hꝫ) axē poloꝝ mūdi: ꝛ altera eq̄torē ſignificabit. Deinde eā
ꝑtē circuli: q̄ eſt int̃ ſemiaxē pinnulas h̄ntē ꝛ alterā ſemidiametrū
in ꝑtes .xc. diuidas: atq̄ȝ oppoſitā ī totidē: figaſq̄ȝ ꝑpēdiculū ad cē
trū ꝛ parꝰ erit q̄drās: Cuiꝰ h̄ eſt vſus. Verte eū ita vt ꝑ pinnulaꝝ
foramina polū directe videas: ꝛ ad qð clima atq̄ȝ in quē g̃dū ꝑpen
diculū ceciderit: eo ipo climate ꝛ eleuationis g̃du: tua regio: qui
etiā zenith atq̄ȝ horizontis centrū exiſtit.

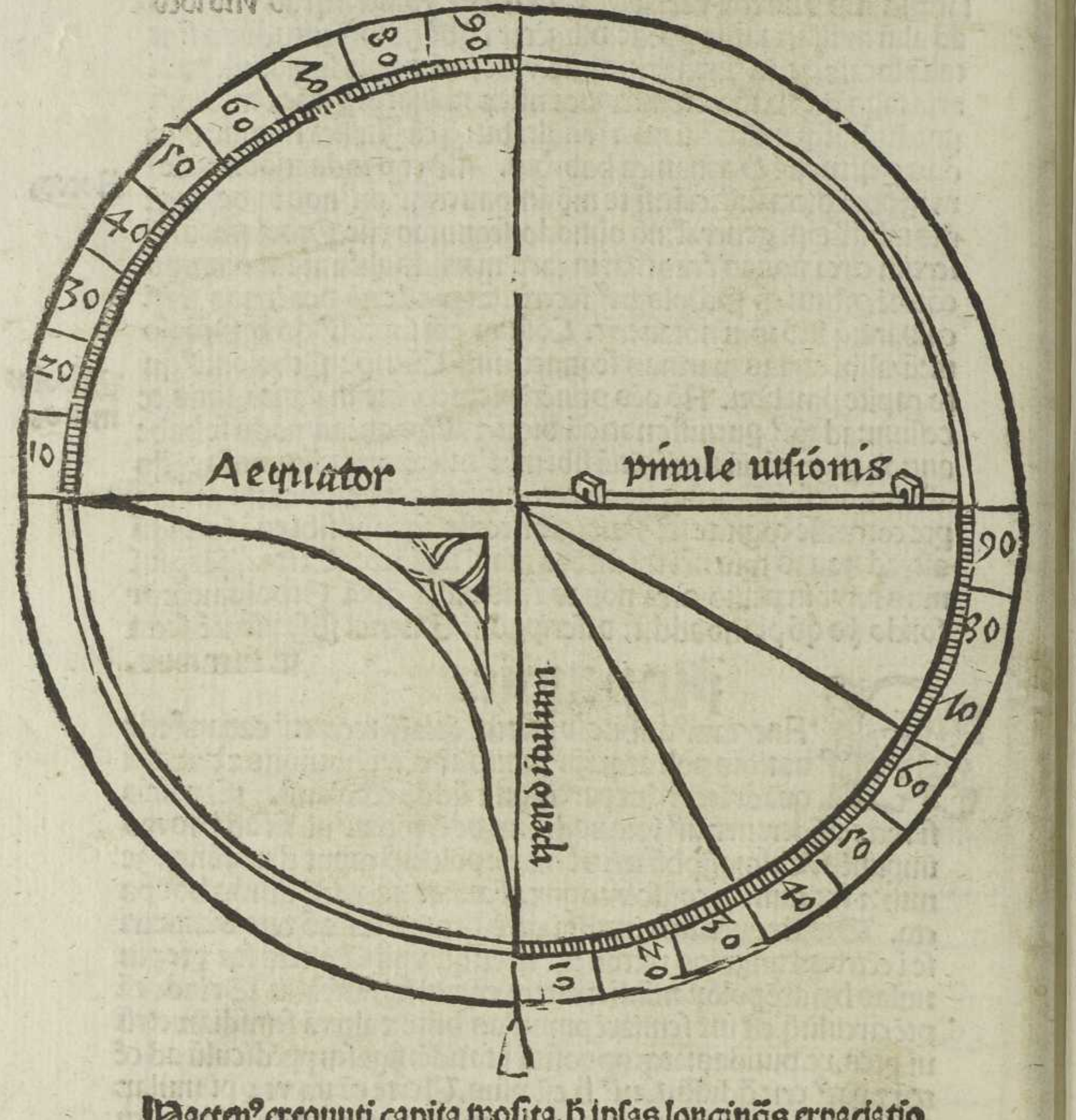

Hactenꝰ exequuti capita ꝓpoſita. h ipſas longinq̃s expaciatio nes ſequẽter introducamꝰ Veſputij / ſingulorꝝ factorꝝ exitũ circa inſtitutũ tradentes,

Finis introductionis.

Quattuor Americi veſpu-
tij Nauigationes.

Phileſius Vogeſigena
Lectori.

Rura papirifero qua florent pinguia Syro
Et faciunt Lunę magna fluenta lacus
A dextris montes ſunt Ius/Danchis/quoq; Maſcha
Illorum Aethiopes inferiora tenent
Aphrica conſurgit quibus e regionibus aura.
Afflans cum Libico feruida regna Notho.
Ex alia populo Vulturnus parte calenti:
Indica veloci per freta calle venit.
Subiacet hic ęquo noctis Taprobana circo
Baſſaq; Praſodo cernitur ipſa ſalo
Aethiopes extra terra eſt Baſſamq; marinam
Non nota e tabulis o Ptholomęe tuis.
Cornigeri Zenit tropici cui cernitur hirci
Atq; comes multę funditor ipſius aquę.
Dextrorſum immenſo tellus iacet ęquore cincta
Tellus/quam recolit nuda caterua virum
Hanc quem clara ſuum iactat Luſitania regem
Inuenit miſſa per vada claſſe maris.
Sed quid plura? ſitum/gentis moreſq; repertę
Americi parua mole libellus habet.
Candide ſyncero voluas hunc pectore lector
Et lege non naſum Rhinocerontis habens

Item diſtichon ad eundem

Cum noua delectent fama teſtante loquaci
Quę recreare queunt. hic noua lector habes.

Nilus.
Lacus Lunę.
Ius.
Dãchis
Maſca.
Aethiopes.
Aphricus.
Libonothus.
Vulturnus.
Taprobana.
Mare Praſo
Pars aphricę inuenta.
Amerigę

D

Anteloquium

Eius qui ſubſequentē terra/rum deſcriptionē de vulgari Gallico in Latinū tranſtulit Decaſti/chon ad lectorem.

Aſpicies tenuem quiſquis fortaſſe logiam
Nauigium memorat pagina noſtra placens.
Continet inuentas oras/genteſq; recenter
Letificare ſua quę nouitate quęant.
Hęc erat altiloquo prouincia danda Maroni
Qui daret excelſę verba polita rei.
Ille quot ambiuit freta cantat Troius heros.
Sic tua Veſputi vela canenda forent.
Has igitur lectu terras viſurus/in illis
Materiam libra: non facientis opus.

Illuſtriſſimo Renato Hieru/ſalem ꝛ Sicilię regi/duci Lotboringię ac Barrī. Americus Veſputius hu/milē reuerentiā ꝛ debitā recōmendationē.

Fieri poteſt illuſtriſſime Rex
vt tua maieſtas: mea iſta temeritate ducat̄ in admira
tionē: ꝓpterea qḋ haſce litteras tam ꝓlixas ad te ſcri/
bere nō ſubuerear/cū tamē ſciā te cōtinuo in arduis
ꝯſilijs et crebris reipublicę negocijs occupatiſſimū.
Atq; exiſtimabor forte nō modo pręſumptuoſus/ſed
etiā ocioſus: id mihi muneris vendicans/vt res ſta/
tui tuo minꝰ ꝯuenientes. nō delectabili ſed barbaro ꝓrſus ſtilo (ve
luti amuſus ab humanitatis cultu alienꝰ) ad Fernādū Caſtilię
regē noīatim ſcriptas/ad te quoq; mittā. Sed ea quā in tuas vir
tutes habeo cōfidentia/et cōperta ſequentiū rerū neq; ab antiq̄s
neq; neotericis ſcriptaꝝ veritas me corā. t. M. fortaſſis excuſabūt
Mouit me impͥmis ad ſcribendū pręſentiū lator Beneuenutus.
M. t. humilis famulus/et amicus meꝰ nō poenitēdus/qui dum
me Liſbonę reperiret: precatus eſt vt. t. M. rex per me quattuor

ꝑfectionib⁹:in diuerſis plagis mūdi viſaꝝ/particiꝑē facere vellē.
Peregi em̄ bis binas nauigationes:ad nouas terras inuenien/
das:quarū duas ex mādato Fernādi inclyti regis Caſtilie:ꝑ ma/
gnū oceani ſinū occidentē ꝟſus ſoeci/ alteras duas iuſſu Ema/
nuelis Luſitanie regis ad Auſtrū.Itaq; me ad id negocij accin/
xi:ſperās.q̄.t.M.me de clientuloꝝ numero non excludet:vbi re/
cordabit̄ q̄ olim mutuā habuerim⁹ inter nos amiciciā:tēpore iu/
uentutis noſtre:cū grāmatice rudimēta imbibētes:ſub ꝓbata vi
ta et doctrina venerabilis ⁊ religioſi fratris de.S.Marco Fra.
Georgij Anthonij Veſputij auunculi mei pariter militaremus.
Cui⁹ auunculi veſtigia vtinā ſequi potuiſſem/alius ꝑfecto) vt et
ipſe Petrarcha ait) eſſem q̄ ſum.Vtcūq; tamē ſit/ non me pudet
eſſe qui ſum.Semꝑ em̄ in ipſa virtute et rebus ſtudioſis ſūmaꝫ
habui delectationē/Qd̄ ſi tibi he narratiōes omnino nō placue/
rint:dicam ſicut Plini⁹ ad Mecenatē ſcribit.Olim facetijs me/
is delectari ſolebas.Et licet.M.t.ſine fine in reipublice negocijs
occupata ſit/nihilominus tantū tēporis quādoq; ſuffuraberis/vt
has res q̄uis ridiculas(que tamē ſua nouitate iuuabūt) pellege
re poſſis.Habebis em̄ hiſce meis litterꝭ poſt curaꝝ fomēta ⁊ me
dicamēta negocioꝝ nō modicā delectationē/ſicut et ipē foenicul⁹
prius ſumptis eſculentis odorē dare et meliorē digeſtionē facere
aſueuit.Em̄ vero ſi plus equo ꝓlixus fuero/veniā peto. Vale.

Inclytiſſime rex ſciat.t.M.qd̄ ad has ipſas regiōes mercandi
cauſa primū venerim.Dūq; ꝑ q̄drennij reuolutionē i eis rebus
negocioſus eēm ⁊ varias fortune mutatōes animaduerterē/atq;
viderē:q̄ pacto caduca ⁊ trāſitoria bona.hoīem ad tēpus in rote
ſūmo tenerēt/⁊ deinde ipm̄ p̄cipitarēt ad imū:qui ſe poſſidere mul
ta dicere poterat:cōſtitui mecū varijs taliū rerū caſibus exancla/
tis iſtiuſmodi negocia dimittere/et meoꝝ laboꝝ finē in res lauda
biliores ac plus ſtabiles ponere.Ita diſpoſui me ad varias mū
di ꝑtes ↄtēplandas:⁊ diuerſas res mirabiles vidēdas.Ad quam
rē ſe et tēpus et locus oportune obtulit.Ipe em̄ Caſtilie rex Fer
nādus tūc q̄ttuor parabat naues:ad terras nouas occidētē ꝟſus
diſcooꝑiendas:cui⁹ celſitudo me ad talia inueſtigāda in ipam ſo
cietatē elegit.Et ſoluim⁹ vigeſima die Maij.Mcccc.xcvij.ē por
tu Calicie:iter noſtꝝ ꝑ magnū oceani ſinū capientes.in qua pro/

fectione.xviij.conſumauim⁹ menſes/multas inuenientes terras firmas/Et inſulas pene innũerabiles vt plurimũ habitatas: q̃ꝝ maiores noſtri mentionẽ nullã foecerũt.Unde ⁊ ipſos antiquos talium nõ habuiſſe noticiã credimus.Et niſi memoria me fallat memini me in aliquo legere/qd̉ mare vacuũ et ſine hominib⁹ eſſe tenuerint. Cuius opiniõis ipſe Dantes Poeta noſter fuit/ vbi duo deuigeſimo capite/de inferis loquens.Uliſſis mortem confingit.Que autem mirabilia viderim/in ſequentium proceſſu.L.M.intelliget.

Terrarũ inſularumqꝫ variarum

Deſcriptio:quaꝝ vetuſti nõ meminerunt autores.Nuper ab anno incarnati dñi.M.cccc xcvij.bis geminis nauigationibus in mari diſcurſis/inuentaꝝ:duabus videlicet in mari occidentali:ꝑ dñm Fernandũ Caſtilię/reliquis vero duabus in Auſtrali ponto:per dominũ Emanuelẽ Portugallię sereniſſimos reges/Americo Ueſpucio vno ex Naucleris nauiũcꝫ pręfectis pręcipuo:ſubſequentẽ ad pręfatũ dominũ Fernandũ Caſtillię regem/de huiuſmodi terris et inſulis edente narrationem.

ANno domini.M.CCCCxcvij.xx.menſis Maij die.nos cum.iiij.conſeruantię nauib⁹.Caliciũ exeuntes portũ/ ad inſulas (olim fortunatas/ nũc vero magnam Canariam dictas) in fine occidentis habitati poſitas in tercio climate:ſuꝑ quo/ extra horizontẽ eaꝝ/ſe.xxvij.gradibus cũ duobus tercijs/ſeptẽtrionalis eleuat polus/diſtanteſcꝫ ab hac ciuitate Liſbona.in qua conſcriptũ extitit hoc pręſens opuſculum.cc.lxxx.leucis.vento inter meridiem et Lebecciũ ventũ ſpirãte/ curſu primo pertigimus.Ubi(nobis de lignis/aqua/cęteriſcꝫ neceſſarijs prouidendo)conſumptis octo fere dieb⁹ nos(facta in primis ad deũ oratione)eleuatis dehinc vento traditis velis/nauigationem noſtram per Ponentẽ incipiẽtes:ſumpta vna Lebeccij q̃rta:tali nauigio trãſcurrimus.vt.xxvij.vix elapſis diebus terrę cuidã applicaremus:quã firmã fore ex̃iſtimauimus.Diſtatcꝫ Canarię magnę ab inſulis.M.(vel circiter)leucis.extra id quod in zona to

rida habitatū eſt. Quod ex eo nobis cōſtitit: ꝙ Septemtrionalē
polū extra huiuſcemodi telluris horizontē: xvi. gradibus ſe eleua-
re/magiſqꝫ occidentalē: lxxv. q̄ꝫ magnę Canarię inſulas gradib⁹
exiſtere cōſpeximus: ꝑut inſtrumēta omnia monſtrabant. Quo
in loco (iactis de prora anchoris) claſſem noſtrā/leuca a littore cū
media diſtantē/reſtare coegim⁹: nōnullis ſolutis phaſelis armis
et gente ſtipatis/cū quibus ipm vſqꝫ ad littus attigim⁹. Quo q̄ꝫ
primū ꝑuenimus: gentē nudam ſecundū littus euntē innumerā
percępimus. Unde nō paruo affecti fuimus gaudio. Omnes em̄
qui nudi incedere conſpiciebant: videbantur quoqꝫ propter nos
ſtupefacti vehementer eſſe. Ex eo (vt arbitror) ꝙ veſtitos/alterius
qꝫ effigiei q̄ꝫ forēt/nos eſſe intuiti ſunt. Hij poſtq̄ꝫ nos aduenıſſe
cognouerunt/omnes in propinquū montē quendā aufugerūt: a
quo tunc nec nutib⁹ nec ſignis pacis et amicicię vllis/vt ad nos
accederēt allici potuerūt. Irruēte vero interea nocte. nos claſſem
noſtrā male tuto in loco (vbi nulla marinas aduerſus procellas
tuta reſidentia foret) conſidere timentes. ꝯuenimus vna/vt hinc
(mane facto) diſcederemus. exquirerem⁹qꝫ portū quempiam/vbi
noſtras ſtatione in tuta collocaremus naues. Qua deliberatiōe
arrepta/nos vento ſecundū collem ſpiranti traditis velis/poſtq̄ꝫ
(viſu terram ipſam ſequendo/atqꝫ ipſo plagę in littore/gentes cō
tinue percipiendo) duos integros nauigauimus dies. locū naui-
bus ſatis aptum comperimus. In quo media tantū leuca diſtan
tes ab arida conſtitimus. vidimuſqꝫ tunc inibi innumerabilem
gentiū turbam/quā nos cominus inſpicere/et alloqui deſideran-
tes. ipſamet die littori cū cymbis ⁊ nauiculis noſtris appropiaui
mus. necnō et tunc in terram exiuimus/ordine pulchro. xl. circiter
viri huiuſcemodi gente ſe tamen a nobis ⁊ conſortio noſtro peni
tus alienā prębente. Ita vt nullis eā modis ad colloquiū cōmu-
nicationēue noſtrā allicere valuerimus. pręter ex illis paucos/q̄s
multos poſt labores ob hoc ſuſceptos/tandē attraximus ad nos
dando eis nolas/ſpecl'a/certos criſtallinos aliaqꝫ ſimilia leuia/q̄
tum ſecuri de nobis effecti/conciliatū nobiſcū/necnō de pace et a-
micicia tractatū venerūt. Subeunte aūt interim nocte nos ab il
lis noſmet expedientes (relictis eis) noſtras regreſſi ſumus ad na
ues. Poſtea vero ſubſequentis ſummo diluculo diei/infinitā in
littore viroꝝ et mulierē paruulos ſuos ſecum vectantiū gentē rur

ſum cōſpeximus: cognouimusqꝫ multitudinē illā ſupꝑellectilē ſuā
ſecū deferre totā/qualē infra ſuo locū dicetur. Quoꝝ ꝙ plures ꝙ
plurimū terrę appropiauimus ſemet in ęquor ꝓijciētes (cū maxi-
mi natatores exiſtēt) quātus eſt baliſtę iactus nobis venerunt na
tantes obuiā/ſuſceperūtqꝫ nos humaniter: atqꝫ ea ſecuritate ⁊ cō
fidentia: ſeipſos inter nos cōmiſcuerūt/ ac ſi nobiſcū diutiꝰ antea
cōueniſſent et pariter frequentius practicauiſſent: ꝑ qua re tunc ꝑ
paꝝ oblectati fuimꝰ. De quoꝝ moribꝰ (q̄les eos hr̄e vidimus) hic/
quā quidē ſe cōmoditas offert/interdū etiā interſerimus.

De moribus ac eorum viuendi modis.

QUantum ad vitam eorūqꝫ
mores oēs: tam mares ꝙ foeminę: nudi penitꝰ ince-
dūt: tectis nō aliter verēdis ꝙ cū ex vtero ꝓdierunt.
Hij mediocris exiſtentes ſtaturę: multū bene ꝓpor
cionati ſunt: quoꝝ caro ad rufedinē (veluti leonum
pili) vergit: qui ſi veſtimētis operti mearēt: albi (cre-
do) tanꝙ nos extarēt. Nullos habēt in corꝑe pilos p̄terꝙ crines
quos ꝓceros nigreſcētesqꝫ gerūt/et p̄ſertim foeminę: quę ꝓpterea
ſunt tali lōgo nigroqꝫ crine decorę. Vultu nō multū ſpecioſi ſunt
qm̄ latas facies tartarijs adſimulatas hn̄t: nullos ſibi ſinūt in ſu
percilijs oculorūue palpebris ac corꝑe toto (crinibus demptis)
excreſcere villos/ob id qđ habitos ī corꝑe pilos/quid beſtiale bru
taleqꝫ reputāt. Oēs tam viri ꝙ mulieres ſiue meādo ſiue curren
do: leues admodū atqꝫ veloces exiſtunt: qm̄ (vt frequēter experti
fuimus) ipſę etiā mulieres, vnā aut duas ꝑcurrere leucas: nihili pu
tant/et in hoc nos chriſticolas multū p̄cellunt. Mirabiliter ac vl-
tra ꝙ ſit credibile natāt: multo quoqꝫ melius foeminę ꝙ maſculi
qđ frequenti experimēto didicimus. cū ipſas etiā foeminas omni
prorſus ſuſtentamine deficiētes: duas in ęquore leucas pernatare
perſpeximus: Arma eoꝝ arcus ſunt et ſagittę/quas multū ſub-
tiliter fabricare norūt. Ferro metalliſqꝫ alijs carent: ſed ꝓ ferro be
ſtiarū piſciūue dentibꝰ ſuas ſagittas armāt/quas etiā (vt fortio-
res exiſtāt) vna quoqꝫ ſepe p̄eurūt. Sagittarij ſūt certiſſimi. Ita
vt quicquid voluerint iaculis ſuis feriant: nōnulliſqꝫ in locis mu

lieres quoqꝫ optime ſagittatrices extant. Alia etiā arma habēt ve
luti lanceas preacuta ſiue ſudes necnō ⁊ clauas capita mirifice la
borata habētes. Pugnare potiſſimū aſſueti ſunt: aduerſus ſuos
alienigene lingue ꝯfines: ꝯtra quos nullis parcendo (niſi vt eos
ad acriora tormenta reſeruent) multū crudeliter dimicant. Et cū
in prelium properant ſuas ſecum vxores (non belligeraturas/ſed
eorum poſt eos neceſſaria perlaturas) ducunt/ob id ꝙ ſola ex eis
mulier tergo ſibi plus imponere poſſit et deinde.xxx.xl. ve leucis
ſubuehere (prout ipſi ſepe vidimus) q̄ꝫ vir (etiam validus) a ter/
ra leuare queat. Nulla belli capita nulloſue prefectos habēt/quin
ymmo (cum eorum quilibet ex ſe dominus extet) nullo ſeruato
ordine meant. Nulla regnandi dominiūue ſuum extendendi aut
alterius inordinate cupiditatis gratia pugnant: ſed veterem ſo/
lum ob inimiciciam in illis ab antiquo inſitam: cuiuſquidem ini
micicie cauſam interrogati: nullā aliam indicant: niſi vt ſuorum
mortes vendicent anteceſſorum. Hec gens ſua in libertate viuēs
nulliqꝫ obediens: nec regem nec dominum habet. Ad prelium au
tem ſe potiſſimū animant ⁊ accingunt: cum eorum hoſtes ex eis
quempiā aut captiuū detinent aut interemerunt. Tunc enī eiuſ/
dem captiui interemptiue conſanguineus ſenior quiſq̄ꝫ exurgēs
exit cito in plateas et vicos paſſim clamitans inuitanſqꝫ omnes
et ſuadens vt cum eo in prelium: conſanguinei ſui necem vindi/
caturi properent: qui omnes compaſſione moti: mox ad pugnā
ſe accingunt atqꝫ repente in ſuos inimicos irruunt. Nulla iura:
nullamue iuſticiam ſeruant: malefactores ſuos nequaquam pu
niūt: quinymmo nec parētes ipſi paruulos ſuos edocent aut cor
ripiunt. Mirabiliter eos inter ſeſe conqueſtionari nonnunq̄ꝫ vi/
dimus. Simplices in loquela ſe oſtentant: verum callidi multū
atqꝫ aſtuti ſunt. Perraro: et ſummiſſa voce loquūtur: eiſdem qui
bus vtimur accentibus vtentes. Suas vt plurimum voces in/
ter dentes et labra formantes: aliīs vtunt̄ vocabulis q̄ꝫ nos. Ho
rum plurime ſunt ydiomatum varietates: quoniā a centenario
leucarum in centenariū diuerſitatē linguarum ſe mutuo nullate/
nus intelligentium reperimus. Cōmeſſandi modū valde barba/
rum retinent: nec quidem notatis manducāt horis/ſed ſiue nocte
ſiue die quotiens edendi libido ſuadet. Solo māducantes accū
bunt: ⁊ nulla mātilia nullaue gauſapa (cū lineamentis panniſqꝫ

aliĳs (careant) habent. Epulas ſuas atqꝫ cibaria in vaſcula terrea
que ipſimet confingūt / aut in medias cucurbitaꝝ teſtas ponūt:
In retiaculis quibuſdā magnis ex bombice factis et in aere ſu-
ſpenſis dormitāt. qui modus q̄uis inſolitus et aſperior fortaſſis
videri queat / ego nihilominus talē dormitandi modū. ſuauē plu-
rimū iudico. Etem̄ cū in eiſdem eoꝝ retiaculis mihi plerūqꝫ dor-
mitaſſe cōtigerit / in illis mihimetipſi melius q̄ in tapetibꝰ quas
habebamus eſſe perſenſi. Corpore valde mūdi ſunt et expoliti / ex
eo q̄ ſeipſos frequentiſſime lauant. Et cū egeſtum ire (quod ſalua
dixerim reuerentia) coacti ſunt / omni conamine nitunt̄. vt a nemi-
ne ꝓſpici poſſint. qui quidē in hoc quanto honeſti ſunt. tāto in di-
mittenda vrina ſe immūdos inuerecūdoſqꝫ. tam mares q̄ foemi-
ne prebent. cū ſiquidē illos nobiſcū loquentes et corā poſitos. ſu-
am impudiciſſime vrinā ſepius emiſiſſe perſpexerimus. Nullam
legē. nullū legitimū thori foedus in ſuis cōnubiĳs obſeruāt. quin
ymmo quotquot mulieres quiſqꝫ cōcupiſcit / tot habere / et deinde
illas q̄ncunqꝫ volet (abſqꝫ hoc q̄ id pro iniuria aut opprobrio ha-
beant) repudiare poteſt. Et in hac re vtiqꝫ tam viri q̄ mulieres
eadē libertate fruuntur. Zeloſi parū / libidinoſi vero plurimum
exiſtant: magiſqꝫ foemine q̄ maſculi. quarū artificia vt inſatiabili
ſue ſatiſfaciant libidini. hic honeſtatis gratia ſubticēda cenſuimꝰ
Que ipſe in generandis paruulis foecunde admodū ſūt. neqꝫ dū
grauide effecte ſunt. penas aut labores euitant. Leuiſſimo mini-
moqꝫ dolore pariunt. Ita in craſtinū alacres ſanateqꝫ vbiqꝫ am-
bulent. preſertimqꝫ poſt partū in flumē quodpiā ſeſe ablutum va-
dunt tūqꝫ ſane mundateqꝫ inde (veluti piſcis) apparent. Crudeli-
tati aūt ac odio maligno adeo dedite ſunt / vt ſi illas ſui forſitā ex-
acerbauerint viri / ſubito certū quoddā efficiunt maleficium: cum
quo pre ingenti ira. proprios fetus in proprĳs vteris necant abor-
tiuntqꝫ deinde: cuius rei occaſione. infiniti eoꝝ paruuli pereunt.
Venuſto et eleganti ꝓportiōe. compacto corpe ſunt. Ita vt in illis
quicquā deforme nullo inſpici modo poſſit. Et quāuis diſnude
ambulēt. inter foemina tamē eaꝝ pudibunda ſic honeſte repoſita
ſūt. vt nullatenus videri queant. preterquā regiuncula illa anteri-
or. quā verecundiore vocabulo pectuſculū imum vocamus. quod
et in illis vtiqꝫ nō aliter q̄ honeſte natura ipſa videndū reliquit.
Sed et hoc nec quidē curant. quoniā vt paucis expediā. nō magꝭ

in ſuoꝝ viſione pudendoꝝ mouentur: q̄ nos in oris noſtri aut
vultus oſtentatioe. Admirandā per valde rem ducerent mulierē
in eis mamillas pulpaſue laxas aut ventrē rugatū ob nimiū par/
tum habentē: cū omnes eque integre ac ſolide poſt partū ſemper
appareāt ac ſi nunq̄ peperiſſent: Me quidē ſe noſtri cupientiſſi
mas eſſe monſtrabāt. Neminē in hac gente legē aliquā obſeruare
vidimus: nec quidē iudei aut Mauri nūcupari ſolide queunt/cū
ipſis gentilib⁹ aut paganis multo deteriores ſint. Etem nō per/
ſenſimus ꝙ ſacrificia vlla faciant. aut ꝙ loca orationiſue domos
aliquas habeāt: hoꝝ vitam (que omnino voluptuoſa eſt) Epicu/
ream exiſtimo: illoꝝ habitatiões ſingul' ipſis ſunt cōmunes. Ipe
q̄ illoꝝ domus campanaꝝ inſtar conſtructe ſunt firmiter ex ma/
gnis arborib⁹ ſolidate: palmaꝝ folijs deſup contecte. et aduerſus
ventos et tēpeſtates tutiſſime: nōnulliſq̄ in locis tam magne. vt
in illaꝝ vnica ſexcentas eſſe pſonas inuenerim⁹. Inter quas octo
populoſiſſimas eſſe cōperimus: ſic vt in eis eſſent habitarētq̄ pa
riter animaꝝ decē milia. Octennio quolibet aut ſeptennio ſuas
ſedes habitatiõeſue tranſferūt: qui ei⁹ rei cauſam interrogati na/
turale reſponſum dederūt: dicentes ꝙ phebi vehemētis eſtus oc
caſione hoc facerent: ob id ꝙ ex illoꝝ longiore in eodē loco reſiden
tia aer infectus corruptuſq̄ redderetur: que res in eoꝝ corporib⁹
varias cauſaret egritudines: que quidē eoꝝ ratio nō male ſumpta
nobis viſa eſt. Eoꝝ diuitie ſunt varioꝝ coloꝝ auiū plume aut in
modū lapilloꝝ illoꝝ quos vulgariter pater noſter vocitamus: la/
mine ſiue calculi quos ex piſcium oſſibus lapilliſue viridib⁹ aut
candidis faciunt. et hos ornatus gratia ſibi ad genas labia vel au
res ſuſpendunt. Alia quoq̄ ſimilia futilia ⁊ leuia pro diuitijs ha
bent: que nos omnino parui pēdebamus. Cōmutationibus aut
mercimonijs in vendendo aut emendo nullis vtuntur: quib⁹ ſa/
tis eſt quod natura ſponte ſua propinat. Aurum vniones iocalia
ceteraq̄ ſimilia que in hac Europa ꝓ diuitijs habem⁹ nihil eſti/
mant imo penitus ſpernunt nec habere curant. In dādo ſic na/
turaliter liberaliſſimi ſūt: vt nihil quod ab eis expetatur abnegēt
Et queadmodū in dando liberales ſunt ſic in petendo et accipien
do cupidiſſimi poſtq̄ ſe cuiquā amicos exhibuerint. Maximum
potiſſimūq̄ amicicie ſue ſignū in hoc perhibēt: ꝙ tam vxores q̄
filias proprias amicis ſuis ꝓ libito habēdas offerūt: in qua re pa

rens vterqꝫ ſe longe honoratũ iri exiſtimat:cũ natã eius etſi vir‑
ginẽ ad cõcubitũ ſuũ quiſpiam dignat̃ et abducit/ et in hoc ſuam
inter ſe amiciciã potiſſimũ conciliant. Varijs in eoꝝ deceſſu mul
tiſqꝫ modis exequijs vtunt̃. Porro ſuos nõnulli defunctos in hu
mo cũ aqua ſepeliunt et inhumant:illis ad caput victualia ponẽ
tes:quibus eos poſſe veſci et alimentari putãt:nullũ deinde pro‑
pter eos aliũ planctũ aut alias cerimonias efficiẽtes. Alij quibuſ‑
dam in locis barbariſſimo atqꝫ inhumaniſſimo ſepeliendi vtũtur
modo. Quippe cũ eoꝝ quẽpiam mortis momento ꝓximum autu
mant/ illũ eius propinquiores in ſiluam ingentẽ quandã deferũt
vbi eum in bombiceis retiaculis illis in quibꝰ dormitant impoſi
tum et recumbentẽ ad duas arbores in aera ſuſpendunt/ ac poſt
modũ ductis circa eum ſic ſuſpẽſum vna tota die choreis:irruen
te interim nocte ei aquã victũqꝫ aliũ ex quo quattuor aut circiter
dies viuere queat ad caput apponũt:et deinde ſic inibi ſolo pen
dente relicto ad ſuas habitatiões redeunt:quibꝰ ita pactis ſi iſdẽ
egrotus poſtea mãducet et bibat ac inde ad cõualeſcentiã ſanita‑
temqꝫ redeat et ad habitationẽ ꝓpriam remeet:illũ eius affines
ac ꝓpinqui/ cũ maximis ſuſcipiunt cerimonijs. At perpauci ſũt
qui tam grande pꝛetereant periculũ:cũ eos ibidẽ nemo poſtea vi
ſitet:qui ſi tunc inibi forſan decedunt nullã aliã habent poſtea ſe‑
pulturã. Alios quoqꝫ complures barbaros habẽt ritus q̃s euitã‑
de ꝓlixitatis hic omittimꝰ gratia. Diuerſis varijſqꝫ medicami‑
nibus in ſuis morbis et egritudinibus vtuntur:que ſic a noſtris
diſcrepãt et diſcõueniunt vt miraremur haud parũ:qualiter inde
quis euadere poſſet. Nempe vt frequẽti didicimꝰ experiẽtia:cum
eoꝝ quẽpiam febricitare contigerit:hora qua febris eũ aſperiꝰ in
quietat ipſm in frigentiſſimã aquã imergũt et balneãt:poſtmodũ‑
qꝫ ꝑ duas horas circa ignẽ validũ (donec plurimũ caleſcat) curre
re et recurrere cogũt:⁊ poſtremo ad dormiendũ deferunt:quo qui
dem medicamẽto cõplures eoꝝ ſanitati reſtitui vidimus. Dietis
etiã (quibꝰ tribꝰ quattuorue diebus abſqꝫ cibo et potu ꝑſiſtunt)
frequẽtiſſimis vtunt̃. Sanguinẽ quoqꝫ ſibi perſepe cominuunt
nõ in brachijs (ſalua ala) ſed in lumbis et tibiaꝝ pulpis. Seipos
etiã ad vomitũ cũ certis herbis quas in ore deferũt medicaminis
gratia plerũqꝫ ꝓuocant:et multis alijs remedijs antidotiſqꝫ vtũt̃
que longũ dinumerare foret. Multo ſanguine multoqꝫ flegmati

co humore habundāt cibarioꝝ ſuoꝝ occaſiōe: que ex radicibus fructibꝰ/herbis/variiſqꝫ piſcibus faciūt. Omni farris granorū/ qꝫ alioꝝ ſemine caret. Cōmunis ꝟo coꝝ paſtus ſiue victus arborea radix quedā eſt: quā in farrinā ſatis bonā cōminuūt/ et hanc radicē quidā coꝝ iucha alij cambi alij ꝟo ygnami vocitant. Alijs carnibꝰ p̄terqꝫ hoīm perraro veſcunt/in quibuſquidē hominum carnibꝰ vorādis ſic inhumani ſunt ⁊ imāſueti: vt in hoc omnem feralē omnēue beſtialē modū ſupent. Oīes eīn hoſtes ſuos q̄s aut perimūt aut captos detinēt tam viros q̄ꝫ foeminas indiſtincte cū ea feritate degluciūt. vt nihil ferū nihilue brutū magis dici vel inſpici queat: quoſquidē ſic eferos īmaneſqꝫ fore/ varijs in locis mihi frequētius ꝯtigit aſpexiſſe: mirātibꝰ illis ꝙ inimicos noſtros ſic quoqꝫ nequaquā māducaremꝰ. Et hoc ꝓ certo maieſtas veſtra regia teneat. Eoꝝ ꝯſuetudines (quas plurimas habēt) ſic barbare ſunt: vt hic nūc ſufficiēter ſatꝫ enarrari nō valeāt. Et qm̄ in meis hiſce bis geminis nauigatiōibꝰ/tam varia diuerſaqꝫ: ac tam a nr̄is rebꝰ et modis differētia ꝑſpexi: idcirco libellū quēpiam (quē q̄ttuor dietas ſiue q̄ttuor nauigatiōes appello) cōſcribere parauī cōſcripſiqꝫ/in quo maiorē rerū a me viſaꝝ partē diſtincte ſatꝫ iuxta ingenioli mei tenuitatē collegi. Uerūtamen non adhuc publicaui. In illo vero qm̄ omnia particulariter magis ac ſingillatim tangentur. idcirco vniuerſalia hic ſolūmodo proſequens: ad nauigationem noſtram priorem perficiendam: a qua pauliſper digreſſus fueram iam redeo.

In hoc nauigij noſtri primordio notabil' cōmoditatis res/nō vidimꝰ: idcirco (vt opinor) ꝙ eorum linguā nō capiebamꝰ: p̄terqꝫ nōnullā auri denotantiā/qđ nōnulla indicia in tellure illa eſſe mōſtrabāt. Heccine ꝟo tellus q̄ ad ſui ſitum poſitionēqꝫ tā bona eſt vt vix melior eſſe q̄at. Cōcordauimꝰ aūt vt illā derelinquētes longiꝰ nauigationē ꝑduceremus. Qua vnanimitate ſuſcepta/nos dehinc aridā ipam collateraliter ſemꝑ ſectātes: necnō gyros multos ſcalaſqꝫ plures circūeūtes ⁊ interim cū mltis varijſqꝫ locoꝝ illoꝝ incolis ꝯferentiā hn̄tes/tandē certo poſt aliq̄t dies portui cuidā applicuimꝰ/ in q̄ nos grādi a pericl'o altitono ſpiritui cōplacuit eripe. Hunc cū primū intrauimꝰ īmo cū primū introgreſſi fuimꝰ: populationē vnā coꝝ: hoc eſt pagū aut villā ſuper

aquas (vt Venetię) poſitā cōperimꝰ. in q̄ua ingentes .xx. edes aut
circiter erant in modū campanaꝝ vt prętactū eſt effectę atqꝫ ſuper
ligneis vallis ſolidis ⁊ fortibus firmiter fundatę/ prę quaꝝ porti-
cibus leuaticij pontes porrecti erant. ꝑ quos ab altera ad alteraꝫ
tanqꝫ ꝑ cōpactiſſimā ſtratā trāſitus erat. Igiť hmōi populatiōis
incolę q̄ꝫ primū nos intuitu ita ſunt magno ꝓpter nos timore affe-
cti ſunt/ q̄ꝫobrem ſuos ꝯfeſtim pontes oēs ꝯtra nos eleuauerunt
et ſeſe deinde in ſuis domibus abdiderūt. Quā rem ꝓſpectātibꝰ
nobis et haud parū admirātibus. ecce duodecim eoꝝ lintres vel
circiter: ſingulas ex ſolo arboris caudice cauatas (quo nauiū ge-
nere vtunť) ad nos interim per ęquor aduētare conſpeximꝰ. quoꝝ
naucleri effigiē noſtrā habitūqꝫ mirantes. ac ſeſe circū nos vndi-
qꝫ recūferentes nos eminus aſpiciebāt. Quos nos quoqꝫ ex ad-
uerſo ꝓſpiciētes: plurima eis amicicię ſigna dedimus/ quibꝰ eos/
vt ad nos intrepidi accederēt/ exhortabamur/ qđ tn̄ efficere ꝯtēpſe-
runt. Quā rem nobis ꝑcipientibꝰ mox ad eos remigare incępi-
mus/ qui nequaqꝫ nos ꝑſtolati ſunt: quinymmo omēs ꝯfeſtim in
terrā fugerūt datis nobis interim ſignis vt illos pauliſper expe-
ctaremus. Ipſi enī extēplo reuerſuri forent: Tūqꝫ in montē quen-
dam ꝓperauerūt/ a quo eductis bis octo iuuēculis et in lintribꝰ
ſuis ꝑfatis vna ſecū aſſumptis: mox verſus nos regreſſi ſūt. Et
poſt hęc ex iuuēculis ipſis quattuor in ſingulis nauiū noſtraꝝ po-
ſuerūt/ quē faciēdi modū nos haud parū admirati tūc fuimus/ ꝓ-
ut veſtra ſatis ꝑpendere poteſt maieſtas. Cęterumqꝫ cum lintri-
bus ſuis pręmiſſis inter nos naueſqꝫ noſtras cōmixti ſunt ⁊ no-
biſcū ſic pacifice locuti ſunt: vt illos amicos noſtros fideliſſimos
eſſe reputaremꝰ. Interea ꝟo ecce quoqꝫ ex domibꝰ eoꝝ prememo-
ratis: gens nō modica ꝑ mare natitans aduentare cępit: quibus
ita aduenientibꝰ et nauibus nr̄is iam appropinq̄re incipientibus:
nec tn̄ ꝓinde mali quicq̄ꝫ adhuc ſuſpicaremur. rurſum ad earun-
dem domoꝝ eoꝝ fores/ vetulas nōnullas cōſpeximus. quę imma-
niter vociferātes et coelū magnis clamoribꝰ implentes ſibimet in
magne anxietatis indiciū ꝓprios euellebāt capillos: quę res ma-
gnā mali ſuſpectionē nobis tūc attulit. Tūqꝫ ſubito factum eſt: vt
iuuēculę illę quas in noſtris impoſuerāt nauibꝰ: mox in mare ꝓ-
ſilirēt: ac illi qui in lintribꝰ erāt ſeſe a nobis elongātes mox contra
nos arcus ſuos intenderēt noſqꝫ duriſſime ſagittarēt. Qui ꝟo a

domibus ꝑ mare natantes adueniebāt.ſinguli latantes inter vndis
lanceas ferebāt ex quibꝰ eoꝝ ꝓditionē cognouimus.Et tū non ſo
lū noſmet magnanimiter defendere/ veꝝ etiā illos grauiter offen-
dere incepimꝰ. Ita vt plures eoꝝ phaſellos cū ſtrage eoꝝ nō par
ua ꝑfregerimꝰ et penitus in ponto ſubmerſerimꝰ. ꝓpter quod reli
quis faſelis ſuis cū damno eoꝝ maximo relictis ꝑ mare natātes
omnes in terrā fugerūt.interemptis ex eis.xx.vel circiter/vulnera
tis ṽo pluribꝰ ⁊ ex noſtris quinqꝫ dūtaxat leſis.qui oēs ex dei gra
tia incolumitati reſtituti ſunt.Cōprehendimus aūt ⁊ tūc ex pręta
ctis iuuenculis duas ⁊ viros tres ac dehinc domos eoꝝ viſitaui
mus et in illas introiuimꝰ.veꝝ in eis quicquā (niſi vetulas du-
as et egrotantē virū vnicū)nō inuenimꝰ.quaſquidē eoꝝ domos
igni ſuccēdere nō voluimꝰ:ob id ꝙ ꝯſciētie ſcrupulū hoc ipm eſſe
formidabamꝰ.Poſt hęc autē ad naues nr̄as cū p̄tactis captiuis
quinqꝫ remeauimꝰ.⁊ eoſdē captiuos/p̄terqꝫ iuuēculas ipas/in cō
pedibus ferreis alligauimꝰ.Eędē ṽo iuuēculę captiuoꝝqꝫ viroꝝ
vnus ꝑuenienti nocte a nobis ſubtiliſſime euaſerunt. His itaqꝫ
peractis ſequēti die cōcordauimꝰ:vt relicto portu illo longius ſe-
cundū collem ꝓcederemꝰ.percurſiſqꝫ.lxxx.fere leucis gentē aliam
quandā cōperimus lingua ⁊ ꝯuerſatiōe penitꝰ a priore diuerſam.
Cōuenimuſqꝫ vt claſſem inibi noſtrā anchorarem/ et deinde in
terrā ipſam cū nauiculis nr̄is accederemꝰ.Vidimꝰ aūt tūc ad lit-
tus in plaga gentiū turbā.iiij.M.ꝑſonaꝝ vel circiter exiſtere.qui
cū nos appropiare ꝑſenſerūt nequaqꝫ nos p̄ſtolati ſunt.quinym-
mo cūctis quę habebāt relictis oēs in ſiluas ⁊ nemora diffugerūt.
Tum ṽo in terrā ꝓſilientes:et viā vnā in ſiluas tendentē/ qꝫtus ē
baliſtę iactus/ꝑambulātes mox tentoria plura inuenimus.q̄ ibi-
dem ad piſcandū gens illa tetenderat/et in illis copioſos ad de-
coquēdas epulas ſuas ignes accēderat:ac ꝑfeco beſtias ⁊ plures
variaꝝ ſpecieꝝ piſces iā aſſabat.Vidimus autē inibi certū aſſari
animal qđ erat (demptis alis quibꝰ carebat) ſerpenti ſimilimum
tanqꝫ brutū ac ſilueſtre apparebat:vt eius nō modicū miraremur
feritatē.Nobis ṽo ꝑ eadē tentoria lōgius ꝓgredie̅tibꝰ.plurimos
huiuſcemodi ſerpētes viuos inuenimꝰ.qui ligatis pedibꝰ ora qꝫ
finibꝰ ligata ne eadē aperire poſſent habebāt/ꝑut de canibus aut
feris aliis ne mordere queāt effici ſolet.Aſpectū tam ferū eadem
pręſe ferūt aīalia.vt nos illa venenoſa putātes nullatenꝰ audere/

mus contingere. Capreolis in magnitudine/brachio vero cū me-
dio in longitudine equalia ſunt. Pedes lōgos materialeſqꝫ mul-
tum ac fortibus vngulis armatos:necnon et diſcolorem pellē di-
uerſiſſimam habent/roſtrumqꝫ ac faciem veri ſerpentis geſtant:
a quorum naribus vſqꝫ ad extremam caudam/ſeta quedā per ter-
gum ſic protenditur:vt animalia illa veros ſerpentes eſſe iudica-
remus/et nihilominus eis gens prefata veſcitur. Panem ſuum
gens eadem ex piſcibus quos in mari piſcantur efficiunt. Primū
enim piſciculos ipſos inferuent aqua aliquantiſper excoquunt.
Deinde vero contundunt et compiſtant et in panes conglutinād
quos ſuper prunas inſuper torrent et tandem inde poſtea mādu-
cant/hoſquidem panes probantes q̃ bonos eſſe reperimus. Alia
quoqꝫ q̃multa eſculentia cibabariaqꝫ tam in fructibus q̃ in va-
rijs radicibus retinent:que longum enumerare foret. Cum autē
a ſiluis ad quas aufugerant non redirent:nihil de rebus eorū (vt
amplius de nobis ſecuri fierent) auferre voluimus:quinymmo in
eiſdem eorum tentorijs/per multa de reculis noſtris in locis que
perpendere poſſent derelinquētes/ad naues noſtras ſub noctem
repedauimus. Sequenti vero die cum exoriri titan inciperet:in-
finitam in littore gentem exiſtere percepimus:ad quos in terram
tunc acceſſimus. Et q̃uis ſe noſtri timidos oſtenderent:ſeipſos
tamē inter nos permiſcuerūt et nobiſcū practicare ac conuerſari
cū ſecuritate ceperūt:amicos noſtros ſe plurimū fore perſimulan-
tes/inſinuāteſqꝫ illic habitationes eoꝝ nō eſſe/verū ꝙ piſcādi gra-
tia aduenerāt. Et idcirco rogitātes vt ad eoꝝ pagos cū eis acce-
deremꝰ:ipi etenī nos tanq̃ amicos recipe vellent/et hāc quidē de
nobis cōceperāt amiciciā/captiuoꝝ duoꝝ illoꝝ (quos tenebamꝰ)
occaſiōe/qui eoꝝ inimici erāt. Viſa aūt eoꝝ magna rogādi impor-
tunitate:cōcordauimꝰ.xxiij.ex nobis cū illis in bono apꝑatu cum
ſtabili mēte (ſi cogeret neceſſitas) omēs ſtrenue mori. Cū itaqꝫ no-
biſcū ꝑ tres extitiſſent dies et tres cū eis ꝑ plagā terrāqꝫ illam exti-
tiſſemus leucas/ad pagū vnū nouē dūtaxat domoꝝ venimꝰ/vbi
cū tot tanqꝫ barbaris cerimonijs ab eis ſuſcepti fuimꝰ:vt ſcribe-
re penna nō valeat/vtputa cū choreis et canticis ac plāctibus hi-
laritate et leticia mixtis/necnō cum ferculis cibarijſqꝫ multis. Et
ibidē nocte illa requieuimus:vbi ꝓprias vxores ſuas nobis cum
omni ꝓdigalitate obtulerūt/que quidē nos ſic importune ſolicita

bant/vt vix eiſdem reſiſtere ſufficerem⁹/ poſtq̄ aūt illic nocte vna
cū media die ꝑſtitimus/ingēs admirabiliſq; populus abſq; cun-
ctatiōe ſtuporeq; ad nos inſpiciēdos aduenit:quoꝝ ſeniores nos
quoq; rogabāt:vt ſecū ad alios eoꝝ pagos (qui longius in terra
erant) cōmearem⁹/quod et quidē annuim⁹. Hic dictu facile non
eſt/q̄ntos ipſi nobis impenderūt honores. Fuim⁹ aūt apd' q̄ mul-
tas eoꝝ populatiōes/ꝑ integros nouē dies cū ipſis euntes:ob qđ
nobis nr̄i qui in nauib⁹ remanſerāt retulerunt ſocij/ſe idcirco ple
rūq; in anxietate timoreq; nō minimo extitiſſe. Nobis aūt bis no
uem leucis aut circiter in eoꝝ terra exiſtētib⁹:ad naues nr̄as repe
dare ꝓpoſuim⁹. Et quidē nr̄o in regreſſu tā copioſa ex eis viroꝝ
ac mulieꝝ multitudo accurrit:qui nos vſq; ad mare ꝓſecuti ſunt
vt hoc ipm̄ mirabile foret: Cūq; noſtri quēpiā ex itinere fatigatū
iri cōtingeret/ipſi nos ſubleuabāt ⁊ in ſuis retiaculis in quib⁹ dor
mitāt ſtudioſiſſime ſubuehebāt. In tranſitu quoq; fluminū que
apud eos plurima ſūt et maxima/ſic nos cū ſuis artificijs ſecure
tranſmittebāt/vt nulla vſq; pericula ꝑtimeſcerim⁹. Plurimi etiā
eoꝝ nos comitabant̄ rerū ſuaꝝ onuſti/quas nobis dederāt: illas
retiaculis illis quib⁹ dormiūt vectātes/plumaria videlicet ꝑ̄ditia
necnō arcus multos/ſagittaſq; multas/ac infinitos diuerſorum
coloꝝ pſitacos. Alij quoq; cōplures ſuppellectilē ſuā totā ferētes
animalia etiā ſua ducebāt. Et quiddā admirabile dicam/q̄ is for
tunatū ſe foeliceq; putabat:q̄ in trāſmeādis aq̄s nos in collo dor
ſoue ſuo trāſuectare poterat. Quāprimū aūt ad mare ꝑtigim⁹ et
faſelos nr̄os ꝯſcēdere voluim⁹ in ipo faſeloꝝ nr̄oꝝ aſcenſu/tanta
ipoꝝ nos cōmitātiū ⁊ nobiſcū aſcēdere ꝯcertantiū ac naues nr̄as
videre ꝯcupiſcētiū ꝑſſura fuit:vt nr̄i idē faſeli pene p̄ pondere ſub
mergerent̄. In ipis aūt nr̄is eiſdē faſelis recepim⁹ ex eis quotq̄t
potuim⁹:ac eos ad naues nr̄as vſq; ꝑduxim⁹. Tāti etiā illoꝝ per
mare natātes ⁊ vna nos ꝯcomitātes aduenerūt:vt tot aduentare
moleſtiuſcule ferrem⁹. Cū ſiq̄dē plures q̄ mille in nr̄as naues li-
cet nudi ⁊ inermes introiuiſſent/appatū artificiūq; nr̄m/ necnō ⁊
nauiū ipaꝝ magnitudinē mirātes. Aſt tūc quiddā riſu dignū ac-
cidit. Nā cū machinaꝝ tormētorūq; bellicoꝝ nr̄oꝝ q̄dā exonerare
ꝯcupem⁹:⁊ ꝓpter h̄ (impoſito igne) machine ipe horridiſſime tonu
iſſent:ps illoꝝ maxia (audito huiuſcemodi tonitruo) ſeſe in mare
natitās precipitauit/veluti ſolite ſunt rane in ripa ſidentes:que ſi

foꝛtaſſis tumultuoſum quicquã audiũt.ſeſe in pꝛofundũ luti latita-
tur ⁊ imergũt.queadmodũ et gens illa tũc fecerũt.illiq; eoꝝ q̇ ad
naues aufugerãt.ſic tũc pterriti fuerũt vt nos facti nr̃i noſmet re
pꝛehenderim⁹.Verũ illos moꝛ ſecuros eſſe fecim⁹:nec ampli⁹ ſtu-
pidos eſſe pmiſimus.inſinuãtes eis ꝙ cũ talibus armis hoſtes
nr̃os perimerem⁹.Poſtq̃ aũt illos illa tota die in nauib⁹ noſtris
feſtiue tractauimus.ipos a nobis abituros eſſe monuim⁹.qm̃ ſe-
quẽti nocte nos abhinc abſcedere cupiebam⁹.Quo audito/ ipſi
cũ ſumma amicicia beneuolẽtiaq; moꝛa nobis egreſſi ſunt. In
hac gente eoꝛũq; terra q̃mmultos eoꝝ ritus vidi cognouiq;.in qui
bus hic diutius imoꝛari nõ cupio.Cũ poſtea noſſe veſtra queat
maieſtas.qualiter in quauis nauigationũ haꝝ meaꝝ magis ad-
mirãda annotatuq; digniora cõſcripſerim/ac in libellũ vnũ ſtilo
Geographico collegerim.quẽ libellũ quattuoꝛ dietas intitulaui.⁊
in quo ſingula particulariter et minutim notaui.ſed hactenus a
me nõ emiſi.ob id ꝙ illũ adhuc reuiſere collationareq; mihi neceſ
ſe eſt:Terra illa gente multa populoſa eſt ac multis diuerſiſq; ani
malib⁹ et nr̃is pauciſſime ſimilib⁹ vndiq; denſiſſima. Demptis
leonibus vrſis ceruis ſuibus capꝛeoliſq; et dãmis.que et quidẽ
defoꝛmitatẽ quandã a noſtris retinẽt.Equis ac mulis aſiniſq; et
canibus ac om̃i minuto pecoꝛe(vt ſunt oues et ſimilia) necnõ et
vaccinis armẽtis penit⁹ carent/verũtamẽ alijs q̃mplurimis vario
rum generũ aĩalibus(que nõ facile dixerim) habũdantes ſunt/ta
men oĩa ſilueſtria ſũt quib⁹ in ſuis agẽdis minime vtunt̃. Quid
plura:Aũ tot tãtiſq; diuerſoꝝ modoꝝ ac coloꝝ pennarũq; aliti-
bus fecundi ſunt/vt id ſit viſu enarratuq; mirabile.Regio ſiqui-
dem illa multũ amena fructiferaq; eſt/ſiluis ac nemoꝛibus maxi
mis plena.q̃ om̃i tp̃e virẽt nec eoꝝ vnq̃ folia fluũt.Fruct⁹ etiã in
nũerabiles ⁊ nr̃is oĩno diſſiles hñt.Haeccine tell⁹ in toꝛrida zona
ſita eſt directe ſb̃ paralello q̇ cãcri tropicũ deſcribit.vñ polus oꝛi-
zont̃ eiuſdẽ ſe.xxiij.gdib⁹ eleuat in fine climat̃ ſecũdi. Nob autẽ
inibi exiſtẽtib⁹ nos ꝯteplatũ pp̃ls mult⁹ aduenit.effigiẽ albedinẽq;
nr̃am mirãtes.q̃b⁹ vñ venirem⁹ ſciſcitãtib⁹.e coelo inuiſende ter-
re gr̃a nos deſcẽdiſſe reſpõdim⁹/qđ et vtiq; ipi credebãt. In hac
tellure baptiſteria fonteſue ſacros plureſ inſtituim⁹.in quib⁹ eoꝝ
infiniti ſeipos baptiſari fecerũt.ſe eoꝝ lingua charaibi h̃ eſt ma-
gne ſapiẽtie viros vocãtes. Et pꝛouincia ipſa Parias ab ipis nun-

cupata eſt. Poſtea aūt portū illū terrāq; derelinq̄ntes ac ſcōni col
lem trāſnauigātes et terrā ipſam viſu ſemꝑ ſequentes. Dccc.lxx.
leucas a portu illo percurrimꝰ: faciētes gyros circuituſq; interim
multos ⁊ cū gentibus multis cōuerſantes practitanteſq;. Ubi in
pleriſq; locis aurum (ſed nō in grādi copia) emimꝰ cum nobis ter
ras illas reꝑire: et ſi in eis aurū foret tūc ſufficeret cognoſcere. Et
quia tūc .xiij. iam mēſibus in nauigatiōe nr̄a perſtiteramꝰ ⁊ naua
lia nr̄a apparatuſq; nr̄i toti pene cōſumpti erant hoīeſq; labore ꝑ
fracti. Cōem inť nos de reſtaurādis nauiculis nr̄is q̄ aquā vndiq;
recipiebāt ⁊ repetūda Hiſpania inimimꝰ ꝯcordiā: in qua dū perſi
ſteremus vnanimitate, ꝓpe portū vnū eramus totius orbis opti-
mū: in quem cū nauibus noſtris introeuntes: gentē ibidē infini-
tam inuenimus que nos cum magna ſuſcepit amicicia. In terra
aūt illa nauiculā vnā cū reliquis nauiculis noſtris ac dolijs no-
uam fabricauimꝰ / ipſaſq; machinas nr̄as ac tormēta bellica que
in aquis vndiq; pene peribāt in terrā ſuſcepimus: noſtraſq; na-
ues ab eis exonerauimus et poſt hec in terrā traximꝰ et refecimꝰ
correximuſq; ⁊ penitus reꝑauimꝰ. In qua re eiuſdē telluris inco-
le non paruū nobis adiuuamē exhibuere. equo animo nobis de
ſuis victualibꝰ ex affectu largiti ſpōte ſua fuere / ꝓpter quod inibi
ꝑpauca de nr̄is ꝯſumpſimꝰ: quā quidē rem ingenti ꝓ beneplaci-
to duximꝰ: cū ſatis tenuia tūc teneremꝰ: cū quibus Hyſpaniā no
ſtram nō (niſi indigentes) repetere potuiſſemꝰ. In portu aūt illo.
xxxvij. diebus ꝑſtitimus. frequentius ad populatiōes eoꝝ cū eis
euntes: vbi ſinguli nobis nō paruū exhibebāt honorē. Nobis au
tem portū eundē exire et nauigationē noſtrā reflectere cōcupiſcen
tibus: cōqueſti ſunt illi gentē quandā valde ferocē et eis infeſtam
exiſtere / qui certo anni tꝑe ꝑ viam maris in ipſam coꝝ terram per
inſidias ingreſſi nūc ꝓditorie / nūc ꝑ vim q̄ꝫ multos coꝝ interime-
rent manducarentq; deinde. Alios ꝟo in ſuā terrā ſuaſq; domos
captiuatos ducerēt. ꝯtra quos ipi ſe vix defēdere poſſent: nob in-
ſinuātes gentē illā quandā inhabitare inſulā: que in mari leucis
centū aut circiter erat. Quā rem ipſi nobis cum tanto affectu ac
querimonia cōmemorauerūt: vt eis ex cōdolētia magna credere-
mus ꝓmitteremuſq; vt de tātis eos vindicaremus iniurijs / pro
pter quod illi letantes nō parum effecti / ſeſe nobiſcum venturos
ſponte ſua ꝓpria obtulerunt. quod plures ob cauſas acceptare re-

cuſauimus:demptis ſeptem quos data conditione recepim⁹ vt
ſoli in ſuis lintribus in propria remearēt/ quoniā reducendoꝝ eo
rum curā ſuſcipere nequaquā intendebamus:cui conditioni ipſi
ꝙgratanter acquieuerunt.Et ita illos amicos noſtros plurimuz
effectos derelinquētes ab eis abceſſimus. Reſtauratis aūt repa
ratiſq; naualibus noſtris/ſeptē ꝑ gyrū maris (vento inter grecū
et leuantē nos ducente) nauigauimus dies.Poſt quos plurimis
obuiauim⁹ inſulis:quaꝝ quidē alię habitatę alię ꝓo deſertę erāt.
Harū igitur vni tandē appropinquātes ⁊ naues nr̄as inibi ſiſte
re facientes/vidimus ibidē ꝙmaximū gentis aceruum:qui inſu-
lam illam Ity nuncuparent:quibus ꝓſpectis et nauiculis phaſe
liſq; nr̄is viris validis et machinis tribus ſtipatis terrę eidē vici
nius appropinquātes.iiij.C.viros cū mulieribus ꝙmultis iuxta
littus eſſe cōſpeximus/qui vt de prioribus habitū eſt om̄s nudi
meantes/corpe ſtrenuo erant/necnō bellicoſi plurimum validiq;
apparebāt/cum ſiquidē om̄es armis ſuis arcubus videlicet ⁊ ſa-
gittis lanceiſq; armati eſſent/quoꝝ quoq; cōplures parmas etiā
quadratau e ſcuta gerebāt:quibus ſic oportune ſeſe ꝓmuniebant
vt eos in iaculādis ſagittis ſuis in aliquo nō impedirēt.Cūq; cū
phaſelis nr̄is terrę ipſi ꝙtus eſt ſagittę volatus appropiaſſemus
om̄es citius in mare ꝓſilierunt:et infinitis emiſſis ſagittis ſeſe cō
tra nos ſtrenue (ne in terrā deſcendere poſſemus) defendere occe
perūt.Om̄s vero ꝑ corpus diuerſis colorib⁹ depicti ⁊ varijs vo
lucrum pennis ornati erant/quos hij qui nobiſcū venerāt aſpici-
entes:illos ad pręliandū paratos eſſe quotiēſcūq; ſic picti aut aui
um plumis ornati ſunt nobis inſinuerūt.Intantū aūt introituz
terrę nobis impedierūt.vt ſaxiuomas machinas nr̄as in eos co
acti fuerimus emittere:quaꝝ audito tumultu impetuq; viſo:nec
nō ex eis pleriſq; in terrā mortuis decidiſſe ꝓſpectis/ om̄es in ter
ram ſeſe receperūt.Tūq; facto inter nos cōſilio.xlij.de nobis in
terram poſt eos cōcordauim⁹ exilire:⁊ aduerſus eos magno ani-
mo pugnare qđ ⁊ quidē fecimus.Nā tū aduerſum illos in terraz
cū armis nr̄is ꝓſiluimus/ꝯtraq; illi ſic ſeſe nobis oppoſuerūt:vt
duab⁹ ferme horis ꝯtinuū inuicē geſſerim⁹ bellū/ꝑter id ꝙ de eis
magnā facerem⁹ victoriā/demptis coꝝ ꝑpaucis quos baliſtarij co
lubrinarijq; nr̄i ſuis interemerūt telis:quod idcirco ita effectū eſt
quia ſeipſos a nobis ac lanceis enſibuſq; nr̄is ſubtiliter ſubtrahe

bant. Verūtamen tanta demū in eos incurrimus violentia: vt illos cū gladijs mucronibusqꝫ nr̄is cominus attingeremꝰ. Quos quidē cum ꝑsensiſſent omnes in fugā ꝑ ſiluas ⁊ nemora conuerſi ſunt/ ac nos campi victores (interfectis ex eis vulneratiſqꝫ plurimis) deſeruerūt. Nos aūt ꝓ die illa longiore fuga nequaquā inſequi voluimus/ ob id ꝙ fatigati nimiū tūc eſſemꝰ: quin potius ad naues nr̄as cū tanta ſeptē illoꝝ q̄ nobiſcū venerāt remeauimꝰ leticia: vt tantū in ſe gaudiū vix ipſi ſuſcipere poſſent. Sequenti aūt aduentante die: vidimus ꝑ inſulam ipām copioſam gentium appropinquare cateruā: cornibus inſtrumentiſqꝫ alijs quibus in bellis vtuntur buccinantē: qui et quoqꝫ depicti omnes ac varijs volucrū plumis ornati erant. Ita vt intueri mirabile foret/ quibꝰ perceptis ex inito rurſum inter nos deliberauimus conſilio/ vt ſi gens hec nobis inimicicias pararet/ noſmet omnes in vnū congregaremus videremuſqꝫ mutuo ſemper ac interim ſatageremꝰ vt amicos nobis illos efficeremus: quibus amiciciā noſtrā non recipientibus illos quaſi hoſtes tractaremus/ ac quotquot ex eis cōprehendere valeremus ſeruos nr̄os ac mancipia perpetua faceremus/ et tunc armatiores vt potuimus circa plagā ipſam in gyrum nos collegimus. Illi vero (vt puto pre machinaꝝ noſtrarū ſtupore) nos in terrā tūc minime prohibuerunt exilire. Exiuimꝰ igitur in eos in terram quadrifariam diuiſi. lvij. viri ſinguli decurionem ſuū ſequentes/ et cum eis longū manuale geſſimus bellū. Verūtamen poſt diuturnā pugnam plurimūqꝫ certamen necnon interemptos ex eis multos/ omnes in fugā coegimus et ad vſqꝫ populationē coꝝ vnā ꝑſecuti fuimus: vbi cōprehenſis ex eis. xxv. captiuis/ eandem eorum populationem igni cōbuſſimus et inſuper ad naues nr̄as cum ipſis. xxv. captiuis repedauimus: interfectis ex eadē gente vulneratiſqꝫ plurimis: ex nr̄is aūt interempto dūtaxat vno ſed vulneratis. xxij. qui oēs ex dei adiutorio ſanitatē recuperauerūt. Ceterū aūt recurſu in patriā ꝑ nos deliberato ordinatoqꝫ: viri ſeptē illi qui nobiſcū illuc venerant/ quoꝝ quinqꝫ in premiſſo bello vulnerati extiterant phaſelo vno in inſula illa arrepto/ cū captiuis ſeptē (quos illis tribuimus) tres videlicet viros: et quattuor mulieres in terram ſuā cū gandio magno/ et magna virium noſtrarum admiratione regreſſi ſunt. Noſqꝫ hyſpanie viam ſequentes. Caliciū tandē repetiuimus portū cū. CC.xxij.

captiuatꝭ ꝑſonis.xv.Octobris die.Anno domini.M.cccc.xcix.
Ubi letiſſime ſuſcepti fuimus/ac vbi eoſdem captiuos noſtros
vendidimus:Et hęc ſunt quę in hac nauigatiōe noſtra priore/an
notatu digniora conſpeximus.

De ſecūdarie nauigatiōis curſu.

Quantū ad ſecundarie naui/
gationis curſum et ea quę in illa memoratu digna
cōſpexi/dicef in ſequentibꝰ.Eandē igiť inchoantes
nauigationē Caliciū exiuimus portū Anno domi/
ni.M.cccclxxxix.Maij die.Quo exitu facto.nos
curſum noſtrū Campiuiridis ad inſulas arripien/
tes necnō ad inſularꝫ magnę Canarię viſum tranſabeūtes.in tan
tum nauigauimꝰ.vt inſulę cuidā quę ignis inſula dicif applicare
mus.Ubi facta nobis de lignis et aqua ꝓuiſiōe et nauigatione
nr̄a.rurſum ꝑ Lebecciū ventū incepta eſt.Poſt enauigatos.xix.
dies terrā quandā nouā tandē tenuimus/quā quidē firmā exiſte/
re cenſuimus.cōtra illā de qua facta in ſuꝑioribꝰ mētio eſt/et quę
quidē terra in zona torrida.extra lineā equinoctialē ad partē Au/
ſtri ſita eſt/ſuꝑra quā meridionalis polus ſe.v.exaltat gradibꝰ.ex/
tra quodcūqꝫ clima.diſtatqꝫ eadē terra a prenoīatis inſulis vt ꝑ Le/
becciū ventū conſtabat leucis.ccccc.In qua tera dies cū nocti/
bus equales.xxvij.Iunij cū ſol in cancri tropico eſt exiſtere re/
perimus.Eandē terrā in aquis omnino ſubmerſam necnon ma
gnis fluminibꝰ ꝑfuſam eſſe inuenimꝰ/quę ⁊ quidē ſemet plurimū
viridē et ꝑceras altiſſimaſqꝫ arbores habentē monſtrabat.vn̄ ne/
minē in illa eſſe tūc ꝑcepimus.Tū ꝟo cōſtitimus ⁊ claſſem noſtrā
anchorauimꝰ ſolutis nōnullis phaſelis cū quibꝰ in terram ipſam
accedere tentauimꝰ.Porro nos aditū in illā quęrētes ⁊ circū eam
ſepius gyrātes.ipſam vt ꝓtactū eſt ſic fluminū vndis vbiqꝫ perfu
ſam inuenimus.vt nuſqꝫ locus eſſet qui maximis aquis nō ima/
deſceret.Uidimꝰ tamē interim ꝑ flumina ipſa ſigna ꝙ̄multa.quē
admodū ipſa eadē tellus inhabitata eſſet et incolis multis fęcun
da.At qm̄ eadē ſigna ꝯſideraturi in ipſam deſcendere nequieba/
mus/ad naues nr̄as reuerti cōcordauimꝰ:qđ et quidē fecimus;
Quibus ab hinc exanchoratis/poſtea inter Leuantē ⁊ Seroc/

cū ventū colloteral'r ſcðm terrā (ſic ſpirāte vēto) nauigauim⁹/ pēr
tentātes ſepi⁹ interim plurib⁹ q̄z .xl. durātib⁹ leucis ſi in ipam pe/
netrare inſulā valerem⁹. Qui labor oīs inanis extitit. Cū ſiqdē
illo in latere mariſ fluxū q̄ a Serocco ad Magiſtralem abibat ſic
violentū cōpererim⁹/ vt idē mare ſe nauigabile nō p̄beret. Quib⁹
cognitiſ incōueniētib⁹/ ɔſilio facto ɔuenim⁹/ vt nauigiū nr̄m p ma
re ad Magiſtralē reflecterem⁹. Tūcq; ſcðm terrā ipam intātū na/
uigauim⁹/ vt tādē portui vni applicarem⁹/ q̄ belliſſimā inſulā bel/
liſſimūq; ſinū q̄ndā in ei⁹ ingreſſu tenebat/ ſup̄ quē nob nauigāti/
bus vt in illū introire poſſem⁹. imēſam in inſula ipa gētiū turbā a
mari q̄ttuor leuciſ aut circiter diſtātē vidim⁹. Cui⁹ rei gr̄a letati nō
parꝝ extitim⁹ Igitr̄ patis nauiculis nr̄is vt in eandē inſulā vadere
mus: lintrē q̄ndā in q̄ pſone cōplures erant: ex alto mari venire vi
dim⁹ ꝓpter qd̄ tūc ɔuenim⁹: vt eis iuaſis ipos cōprehēderem⁹. Et
tūc in illos nauigare in gyrꝝ (ne euadere poſſent) circūdare occepi
mus/ q̄b⁹ ſua q̄z vice nitētib⁹: vidim⁹ illos (aura tpata manēte) re
mis ſuis oīb⁹ ſurſum erectiſ. q̄ſi firmos ac reſiſtētes ſe ſignificare
velle quā rē ſic idcirco illos efficere putauim⁹: vt inde nos i admi
rationē ɔuerterēt. Cū ꝟo ſibi nos comin⁹ appropinq̄re cognouiſſent
remis ſuis in aquā ɔuerſis terrā ꝟſus remigare incepere. Att̄n
nobiſcū carbaſū vnā .xlv. doliorꝝ volatu celerrimū educebam⁹/ q̄
tūc tali nauigio delata eſt vt ſbito vētū ſup eos obtineret. Cūq; ir
ruēdi in illos aduenisset cōmoditas: ipi ſeſe appatūq; ſuū in pha/
ſelo ſuo ordinate ſpargētes/ ſe q̄z ad nauigādū accinxerūt. Itaq; cū
eos p̄teriiſſem⁹/ ipi fugere conati ſūt. At nos nōnullis tūc expedi
tis phaſelis/ validis viriſ ſtipatiſ illos tūc cōprehēdere putātes: mox
in eos incurrim⁹: ɔtra q̄s bis gemis fere horis/ nob nitētib⁹/ niſi
carbaſus nr̄a q̄ curſu eos p̄terierat rurſū ſup eos reuerſa fuiſſet:
illos penit⁹ amittebam⁹. Cū ꝟo ipi ſe eiſdē nr̄is phaſelis carbaſo/
q; vndiq; ɔſtrictos eſſe pſpicerēt. oēs q̄ circiter .xx. erāt. ⁊ a t̄ra dua
bus fere leucis diſtabāt/ in mare ſaltu pſilierūt. Quos nos cum
phaſelis nr̄is tota pſeq̄ntes die/ nllos ex eis niſi tm̄modo duos
p̄hēdere potuim⁹. aliis oīb⁹ in terrā ſaluis abeūtib⁹. In lintre aūt
eorꝝ quā deſeruerāt bis gemini iuuenes extabāt: nō d̄ eorꝝ gēte ge
niti: ſz q̄s in tellure aliena rapuerāt/ q̄rꝝ ſingulis ex recēti vulnere
virilia abſciderāt/ q̄ res admirationē nō paruā nob attulit. Hos
aūt cū in nr̄as ſuſcepiſſem⁹ nauiculas: nutib⁹ nob inſinuarūt quē

admodū illi eos ab ip̄is mādučādos abducerēt/ indicātes īterim
qđ gēs hęc tā̄ effera ⁊ crudelis/hūanaꝝ carniū comeſtrix Camba
li nūcuparet. Poſtea aūt nos ip̄aꝫ eoꝝ lintrē nobiſcū trahētes/ et
cū nauicul' nr̄is curſū eoꝝ terrā ꝟſus arripiētes:parūper interim
ꝯſtitim⁹:⁊ naues nr̄as media tātū leuca a plaga illa diſtantes an
chorauim⁹/quā cū pplm plurimū oberrare vidiſſemus.in illā cuꝫ
ip̄is nauiculis nr̄is ſbito ꝓperauim⁹:ductis nobiſcū duobꝫ illis
q̄s in lintre a nob̄ inuaſa cōprehēderam⁹.Quā primū aūt terram
ip̄aꝫ pede ꝯtigim⁹:oēs trepidi ⁊ ſeip̄os abdituri in vicinas nemo
rū latebras diffugerūt.Cū ꝟo vno ex illis q̄s p̄hēderamus abire ꝑ
miſſo ⁊ plurimis illi amicicię ſignis necnō nolis cymbalis/ac ſpe
culis pleriſq3 datis/dixim⁹ ei ne ꝑpter nos,cęteri q̄ aufugerāt ex
paueſcerēt/qm̄ eoꝝ amicos eſſe plurimū cupiebam⁹/ q̄ abiēs iuſ
ſa nr̄a ſolerter īpleuit:gēte illa tota.cccc.videlꝫ fere virꝫ/cū fęminis
mltis a ſiluis ſecū ad nos eductis.Qui inermes ad nos vbi cū
nauiculis nr̄is eram⁹ oēs venerūt/⁊ cū q̄b⁹ tūc amiciciā bonā fir
mauim⁹:reſtituto q̄ꝫ eis alio quē captiuū tenebam⁹ ⁊ pariter eorū
lintrē quā inuaſeram⁹:ꝑ nauiū noſtraꝝ ſocios apđ q̄s erat:eis re
ſtitui mādauim⁹.Porro hęc eoꝝ linter q̄ ex ſolo arboris trūco ca
uata ⁊ multū ſbtiliter effecta fuerat/lōga.xxvi.paſſib⁹ ⁊ lata duo
bus brachijs erat.Hāc cū a nob̄ recupaſſent ⁊ tuto in loco flumi
nis repoſuiſſent.oēs a nobis repēte fugerūt nec nobiſcū ampli⁹ cō
uerſari voluerūt.Quo tā barbaro facto cōꝑto:illos malę fidei ma
lęq3 ꝯditōis exiſtere cog̃uim⁹.Apđ eos auꝫ dūtaxat pauculū qđ
ex aurib⁹ geſtabāt vidim⁹.Itaq3 plaga illa r̄licta ⁊ ſcđm eā nauiga
tis.lxxx.circiter leucis ſtationē q̄ndā nauicul' tutā repim⁹/ in quā
introeūtes tātas inibi cōꝑim⁹ gētes vt id mirabile foret.Cū q̄b⁹
facta amicicia:iuim⁹ deinde cū eis ad plures eoꝝ pagos:vbi mul
tū ſecure mltūq3 honeſte ab eis ſuſcępti fuimus.⁊ ab eis interim
ccccc.vniōes vnica nola emim⁹ cū auro modico qđ eis ex gr̄a cō
tulim⁹.In hac t̄ra,vinū ex fructibꝫ ſemētibuſq3 exp̄ſſū vt ciceram
ceruiſiāue albā ⁊ rubentē bibūt/meli⁹ aūt ex myrrhe pomis valde
bonis ꝯfectū erat:ex q̄bꝫ cū mltis q̄3 bonis alijs fructibꝫ guſtui
ſapidis ⁊ corꝑi ſalubribꝫ habūdāter comedim⁹,ꝑpterea q̄ tēpeſti
ue illuc adueneram⁹.Hęc eadē inſula eoꝝ rebꝫ ſuppellectilibuſq3
multū habūdās eſt/gēſq3 ip̄a bonę ꝯuerſatiōis ⁊ maioris pacifi
cētię eſt q̄3 vſq3 alibi reꝑerim⁹ aliā.In h̄ portu.xvij.diebꝫ cū ingē

ti placito ꝯſtitim⁹;venientib⁹ q̄tidie ad nos pplis multis nos effi/
gieq́ȝ nr̄am ⁊ albedinē:necnō veſtimēta armaq́ȝ nr̄a ⁊ nauiū nr̄aꝝ
magnitudinē admirātib⁹. Hij etiā nob gentē q̄ndā eis infeſtam
occidentē v̓ſus exiſtere retulerūt/q̄ gēs infinitā habebāt vnionum
quātitatē/q̄tq́ȝ q̄s ipi habebāt vniōes eiſdē inimicis ſuis in bellige
ratiōib⁹ aduerſus eos habitis abſtulerāt. nos q̄ȝ ⁊ queadmodum
naſcerent̄ edocētes/q̄ꝝ dicta vera ꝑfecto eſſe coguim⁹;put ⁊ maie
ſtas vr̄a poſthec ampli⁹ intelligere poterit. Relicto aūt portu illo ⁊
ſcd̄m plagā eandē in quā ꝯtinue gētes affluere ꝓſpiciebam⁹ curſu
nr̄o ꝓducto:portū q̄ndā aliū reficiēdę vni⁹ nauiculę nr̄e gr̄a/ in q̄
gentē mltā eſſe cōpimus/cū q̄b⁹ nec vi nec amicicia ꝯuerſationē
obtinere valuim⁹/illis ſi q̄n̄q́ȝ in terrā cū nauiculis nr̄is deſcēde/
rem⁹ ſe ꝯ aſpere defendētib⁹/⁊ ſi q̄n̄q́ȝ nos ſuſtinere nō valerēt in
ſiluas aufugiētib⁹/ ⁊ nos neq̄q̄ȝ expectātib⁹/ q̄ꝝ tātā barbariē nos
cognoſcētes ab eis exhinc diſceſſim⁹. Tūcq́ȝ inter nauigādū inſu
lam q̄ndā in mari leucis a t̓ra.xv.diſtantē vidim⁹;quā ſi in ea ppl's
q̄ſpiā eēt iuiſere ꝯcordauim⁹. In illā igit̄ accelerātes q̄ndā inibi in
uenim⁹ gētē/q̄ oīm beſtialiſſima ſimpliciſſimaq́ȝ/oīm q̄ȝ gr̄ioſiſſi/
ma benigniſſimaq́ȝ erat/cuiuſq̄dē gētis rit⁹ ⁊ mores eiuſmodi ſunt.

De eiuſdē gētis ritu et moribus.

Hi vultu ac geſtu corporis
brutales admodum extant/et ferini:ſinguliq́ȝ ma
xillas herba quadā viridi introrſū repletas ha/
bebāt/quā pecudū inſtar vſq́ȝ ruminabant/ita vt
vix q̄cq̄ȝ eloq̄ poſſent/q̄ꝝ q̄ȝ ſinguli ex collo puſil/
las ſiccataſq́ȝ cucurbitas duas/ alterā eaꝝ herba
ipa quā in ore tenebāt/alterā v̓o ex ipis farina quadā albida gipſo
minuto ſimi plenā gerebāt/habito bacillo q̄dā/quē i ore ſuo made
factū maſticatūq́ȝ ſepi⁹ in cucurbitā farrina repletā mittebāt/⁊ de
inde cū eo de eadē farrina extrahebāt/quā ſibi poſt hec i ore vtrū
q̄ȝ ponebāt/herbā ipaȝ quā in ore geſtabāt eadē farrina reſpgitan
do:⁊ hoc frequētiſſime paulatimq́ȝ efficiebant/quam rem nos ad/
mirati/illius cauſam ſecretumq́ȝ/aut cur ita facerent ſatis nequi/
uimus cōprehendere. Heccine gens (vt experimēto didicim⁹)ad
nos adeo familiariter aduenit/ac ſi nobiſcum ſepius antea nego/
ciati fuiſſent et longeuam amiciciam habuiſſent. Nobis autem

ꝑ plagã ipſam cũ eis ambulãtib⁹ colloq̃ntibuſq; ⁊ interim recentẽ
aquã bibere deſiderãtib⁹/ipi ꝑ ſigna ſe talib⁹ aq̃s penit⁹ carere in-
ſinuãtes: vltro de herba farinaq; quã in ore geſtabãt offerebãt/ p-
ter qḋ regionẽ eandẽ aq̃s deficientẽ, ꝗcq; vt ſitim ſublevaret ſuã her
bã farinã talẽ in ore geſtarẽt intelleximus. Vñ factũ eſt vt nob ita
meãtib⁹ ⁊ circũ plagã eãdẽ vna die cũ media illos ꝯcomitãtibus
viu[illegible]dã aquã m[illegible]ſq; inuenerim⁹ cog̃uerimuſq; ꝙ ea quã bibebant
aq̃ ex rore noctu ſuꝑ certiſ folijs auriculis aſini ſilib⁹ decidẽte col-
lecta erat. Que q̇dẽ folia eiuſmodi rore nocturno tꝑe ſe implebant
ex q̊ rore (q̇ optim⁹ ē) idẽ ppl's bibebat/ſed tñ talib⁹ folijs pleraq;
coꝝ loca deficiebãt. Hec cine gẽs victualib⁹ q̃ ĩ tra ſolida ſt penit⁹
carent q̇ nymnio ex piſcib⁹ q̊s in mari piſcant viuũt. Etẽm apud
eos q̇ magni piſcatores exiſtũt: piſciũ ingẽs habũdat copia/ex q̇-
bus ipi plurimos turtures ac q̃ bonos piſces alios plureſ/vltro
nob obtulerũt. Eoꝝ vxores herba quã in ore viri ipi gerebãt nuſq̃
vtebant. Veꝝ ſingl'e cucurbitã vnã aq̃ impletã ex qua biberẽt ha
bebãt. Nll'os domoꝝ pagos nll'a ve tuguria gens hec hẽt: ꝑter q̃
folia grãdia q̃dã/ſb q̇b⁹ a ſolis feruore ſꝫ nõ ab ymbrib⁹ ſe ꝓtegũt:
ꝓpter qḋ autumabile ē: ꝙ paꝝ in terra illa pluitet. Cũ aũt ad piſcã
dũ mare adierint: foliũ vnũ adeo g̃nde ſecũ q̇ſq; piſcatur⁹ effert: vt
illo in terrã defixo ⁊ ad ſolis meatũ ꝟſato: ſb illi⁹ vmbra aduerſus
eſtũ totũ ſe abſcõdat. Haccine in inſula q̃ multa varioꝝ generũ
aialia ſũt: q̇ oia aquã lutulẽtã bibũt. Videtes aũt ꝙ in ea cõmodi
nihil nãciſceremur/nos relicta illa: aliã q̃ndã inſulã tenuim⁹: ĩ quã
nos ingrediẽtes ⁊ recẽtẽ vñ biberem⁹ aquã inueſtigãtes/putantes
interim ipſam eãdẽ terrã a nullis eſſe habitatã) ꝓpterea ꝙ in ea ne-
minẽ inter aduenĩẽdũ ꝓſpexeram⁹/dũ ꝑ arenã deambularem⁹ ve
ſtigia pedũ q̃ mag̃ nõnulla vidim⁹/ex q̇b⁹ cẽſuim⁹. ꝙ ſi eiſdẽ pedi
bus reliq̃ mẽbra rñdebãt/hoĩes in eadẽ terra grãdiſſimi habita-
bãt. Nob aũt ita ꝑ arenã deambulãtib⁹/viã vnã in terrã ducentẽ
cõperim⁹: ſcḋm quã .ix. de nob eũtes inſulã ipſam inuiſere ꝑauimus
ob id ꝙ nõ q̃ ſpacioſã illã nec q̃ mltas in ea habitare gẽtes exiſti-
mauim⁹. Pererrata igit ſcḋm eãdẽ viã vna fere leuca: q̇nq; in cõ-
ualle q̃dã (q̇ populate appꝛebãt) vidim⁹ caſas/in q̃s introeũtes: q̇n
q; in illis reꝑim⁹ mlieres. vetulas videlicꝫ duas: ⁊ iuuẽculas tres
q̇ q̇dẽ oẽs ſic ſtatura ꝓceres erãt. vt inde valde miraremur. He
aũt ꝓtin⁹ vt nos intuite ſũt: adeo ſtupefacte ꝑmãſerũt vt aufugien

di aĩo penit⁹ deficerẽt. Tũcq; vetulę ipę lingua eoꝝ nobiſcũ blãdi-
uſcule loq̃ntes: ⁊ ſeſe oẽs in caſam vnã recipiẽtes: ꝑmulta nob̃ de
ſuis victualib⁹ obtulerũt. Eedẽ ꝟo oẽs lõgiſſimo viro ſtatura gran
diores erãt ⁊ q̃dẽ eq̃ grãdes vt Frãciſcus de albicio: ſ; meliore q̃
nos ſum⁹ ꝓportiõe cõpactę. Quib⁹ ita cõꝑtis poſt hęc vna ꝯueni
mus: vt iuuẽculis ipſis ꝑ vim arreptꝭ eas in Caſtiliã q̃ſi rẽ admi-
randã abducerem⁹: in qua deliberatiõe nob̃ exiſtẽtib⁹ ecce. xxxvi.
vł circiter viri m̃łtoq; foeminę ipę altiores: ⁊ adeo egregię cõpoſiti
vt illos inſpicere delectabile foret: caſam ipã introire occeperũt: pro
pter q̃s tãta tũc affecti fuim⁹ turbatiõe: vt ſati⁹ apd naviculas no-
ſtras q̃ cũ tali gẽte eſſe duxiſſem⁹. Hij etẽ igẽtes arc⁹ ⁊ ſagittas
nenõ ⁊ ſudes ꝑticaſue magnas inſtar clauaꝝ ferebãt: q̃ ingreſſi lo
q̃bant̃ q̃ʒ inter ſe mutuo ac ſi nos cõprehẽdere vellent. Quo tali
ꝑiculo ꝑcepto diuerſa etiã inter nos tũc fecim⁹ ꝯſilia. Vnis vt il-
los in ipa eadẽ caſa inuaderem⁹: aliis ꝟo nequaq̃ ſ; foris poti⁹ ⁊ in
platea: ⁊ aliis vt nuſq̃ aduerſus eos pugnã q̃rerem⁹: donec q̃d a-
gere vellẽt intelligerem⁹ aſſeuerãtib⁹. Inter q̃ ꝯſilia caſam illã ſi-
mulate exiuim⁹ ⁊ ad naues nr̃as remeare occępim⁹: ipiq; (q̃ntus
eſt lapidis iact⁹) mutuo ſꝑ loq̃ntes nos inſecuti ſũt haud mino
re q̃ nos vt autũo trepidãtes formidine: cũ nob̃ mirãtib⁹ ipſi q̃ʒ
emin⁹ manerẽt: ⁊ niſi nob̃ ambulãtib⁹ nõ ambularẽt. Cum ꝟo ad
naues nr̃as ꝑtigiſſem⁹ ⁊ in illas ex ordine introirem⁹. mox oẽs in
mare ꝓſiluerũt: ⁊ q̃ multas poſt nos ſagittas ſuas iaculati ſũt: ſ; tũc
eos ꝑ paucũ metuebam⁹. Nã tñ machinaꝝ nr̃aꝝ duas in eos (po
tius vt terrerent̃ q̃ vt interirẽt) emiſim⁹: q̃rũ quidẽ tumultu ꝑcę-
pto: oẽs ꝯfeſtim in mõtẽ vnũ ꝓpinquũ fuga abierũt: ⁊ ita ab eis ere-
pti fuim⁹ diſceſſimuſq; ꝑiter. Hij oẽs nudi vt de priorib⁹ habitũ
eſt eunt. Appellauimuſq; inſulã illã: gigãtũ (ob ꝓceritatẽ eoꝝ) inſu
lã. Nob̃ aũt vlteri⁹ ⁊ a terra paulo diſtãti⁹ trãſremigãtib⁹: ſepi⁹ in
terdũ cũ eis pugñſſe nob̃ accidit. ob id ꝙ q̃cq̃ a tellure ſua ſibi tolli
neq̃q̃ ꝑmittere vellẽt. Et vtiq; q̃dẽ repetũdę Caſtillię ꝓpoſitũ iã
nob̃ in mentẽ ſbierat: ob id potiſſimũ ꝙ vno iã fere ãno in mari ꝑ
ſtiteram⁹ nec niſi tenuẽ alimẽtoꝝ neceſſarioꝝq; alioꝝ munitõez re
tinebam⁹. Quę ⁊ q̃dẽ adhuc ex vehemẽtib⁹. q̃s ꝑtuleram⁹ ſoł calo
rib⁹ iã ꝯtaminata inq̃nataq; erãt: cũ abexitu nr̃o a Cãpiuiridis i-
ſulis vſq; tũc ꝯtinue ꝑ torridã nauigauiſſem⁹ zonã: ⁊ trãſuerſim ꝑ
lineã eq̃noctialẽ bis: vt ꝓhabitũ ẽ. In q̃ q̃dẽ volũtate nob̃ ꝑſeuerã
tib⁹: nos a laborib⁹ ſbleuare nr̃is ſctĩfico cõplacuit ſpiritui. Nẽpe

receptū quēpiā ꝑ rurſū nouādis naualibꝫ nr̄is nob̄ q̄rētibꝫ. ad gē tē q̄ndā ꝑuenim⁹; q̄ nos cū maxia ſuſcepit amicicia: ⁊ q̄ſquidē vni onū ꝑlarū ve orietaliū cōperim⁹. in nūero maxio tenere. ꝓpter qđ xlvij. diebꝫ ibi ꝑſtitim⁹ ⁊. C. xix. vnionū marchas: ꝑcio (vt eſtima bam⁹) . xl. nō ſuꝑante ducatos: ab eis cōparauim⁹. Nā nolas: ſpecularia. criſtallinoſq̄ nōnullos: necnō leuiſſima electri folia q̄dā. eis tm̄ ꝓpterea tradidim⁹. Nēpe q̄tq̄t q̄libꝫ coꝝ obtineret vniōes eos ꝑ ſola nola donabat. Didicim⁹ q̄ꝫ īterdū ab eis quō ⁊ vbi illos piſcarēt. q̄ ⁊ q̄dē oſtreolas in q̄bꝫ naſcūt nob̄ pl'es largiti ſūt. Et ꝑiter nōnll'as mercati fuim⁹: vbi ī quibuſdā. C. ⁊. xxx. vniōes ī q̄buſdā ṽo nō totidē repiebant. Noueritq̄ maieſtas vr̄a: q̄ niſi ꝑmaturi ſint ⁊ a cōchilijs ī q̄bꝫ gignūt: ꝑ ſeſe excidāt: oīno ꝑfecti n̄ ſt. Quinymmo ī breui (vt ſepi⁹ ip̄e expert⁹ ſum) emarceſcūt. ⁊ in nihil redacti ſūt. Cū ṽo maturi fuerint in oſtrea ip̄a inter carnes (p̄ter id q̄ ip̄is carnibꝫ hereāt) ſe ſeꝑant. ⁊ huiuſcemodi optimi ſunt. Effluxis igit̄. xlvij. diebꝫ necnō gēte illa quā nob̄ plurimū amicā effeceram⁹ relicta: hinc ab eis exceſſim⁹: ob plurimaꝝ reꝝ nr̄arum indigētiā. venimuſq̄ ad Antiglie inſulā: quā paucis nuꝑ ab ān̄is Criſtophor⁹ Colūbꝫ diſcooꝑuit: in q̄ reculas nr̄as ac naualia refitiēdo: mēſibꝫ duobꝫ ⁊ diebꝫ totidē ꝑmāſim⁹. plures interdū Chriſticolaꝝ inibi ꝯuerſantiū ꝯtumelias ꝑpetiēdo: q̄s ꝓlix⁹ ne nimiū fiam h̄ omitto. Eādē ṽo inſulā. xxij. Julij deſerētes: ꝑcurſa vni⁹ mēſis cū medio nauigatiōe: Caliciū tandē portū. viij. mēſis. Septēbris ſ̄biuim⁹: vbi cū honore ꝑfectuq̄ ſuſcepti fuimus: Et ſic ꝑ dei placitum finem noſtra cepit ſecunda nauigatio.

De tercio facta nauigatione.

ME in Sibillia exiſtēte: ⁊ a poenis atq̄ laboribꝫ q̄s inter p̄memoratas ꝑtuleram nauigatiōes pauliſꝑ reqeſcēte deſiderāteq̄. poſthec in ꝑlarē terrā remeare. fortuna fatigationū meaꝝ neq̄q̄ adhuc ſatura: sereniſſimo illi. D. Emanueli Portugallie Regi miſit in cor (neſcio vt q̄d) vt deſtinato nūcio: lr̄as regales ſuas ad me trāſmitteret: quibꝫ plurimū rogabat: vt ad eū apđ Liſbonā celeri⁹ me transferrē. ip̄e etem̄ mirabilia mihi plurima faceret. Suꝑ q̄ re nondū tūc deliberaui quinymmo ei ꝑ eūdē met nunciū: me min⁹ bn̄ diſpoſitū ⁊ tūc male haber̄ ſignificaui. Veꝝ ſi qn̄q̄ recōualeſcerē: ⁊ maieſtati ei⁹ regie

meũ forſan cõplaceret obſequiũ.oĩa q̃cũq₃ vellet ex animo pficerem
Qui rex percipiẽs q̧ me ad ſe tũc traducere nequirẽ.Julianũ Bar
tholomeũ Jocundũ.q̃ tũc in Liſbona erat rurſũ ad me deſtina/
uit cũ cõmiſſiõe.vt oibꝫ modis me ad eũdẽ regẽ ſecũ pduceret.p/
pter cui⁹ Juliani aduentũ ⁊ pces.coact⁹ tũc fui ad regẽ ip̃m mea/
re.qđ (q̃ me nouerãt oẽs) malũ eſſe iudicarũt.Et ita a Caſtilia vbi
honor mihi nõ modic⁹ exhibit⁹ extiterat.ac rex ip̃e Caſtilię exiſti/
mationẽ de me bonã ↄcepat pfect⁹ ſũ.⁊ qđ deteri⁹ fuit.hoſpite in
ſalutato.ac mox corã ip̃o rege.D.Emanuele meip̃m obtuli.q̃ rex
de aduẽtu meo nõ parũ viſus eſt ↄcępiſſe locticiã.plurimũ me in/
terdũ rogitãs.vt vna cũ tribꝫ ei⁹ ↄſeruãtię nauibꝫ.q̃ ad excũdũ et
ad nouaꝝ terraꝝ inq̃ſitionẽ pparatę erãt pficiſci vellẽ.Et ita (q̃a
regum pręces pręcepta ſunt) ad eius votum conſenſi.

Tempus profectionis tercie

Itaque ab hoc Liſbone portu.cũ tribꝫ ↄſeruãtię nauibꝫ
die Maij decima.M.ccccc.⁊ primo abeũtes: cur/
ſum nr̃m verſus magnę Canarię inſulas arripui
mus:ſcḋm q̃s ⁊ ad eaꝝ ↄſpectũ inſtãter enauigan
tes.idẽ nauigiũ nr̃m collateralr̃ ſcḋm Affricã.occi
dentẽ v̄ſus ſecuti ſum⁹.Ubi piſciũ q̃rundã (quos
Parghi nũcupãt) multitudinẽ maximã in ęq̃re pre
didim⁹:tribꝫ inibi diebꝫ morã faciẽtes.Exinde aũt
ad ptẽ illã Ethiopię:q̃ Beſilicca dr̃ deuenim⁹:quę
quidẽ ſb torrida zona poſita eſt.⁊ ſup quã.xiiij.gdibꝫ ſe Septẽ/
trionalis erigit polus in climate primo.vbi diebꝫ.xi.nob de lignis
et aqua puiſionẽ pantes reſtitim⁹.ppter id q̧ Auſtrũ v̄ſus p Ath/
lanticũ pelag⁹ nauigãdi mihi ineſſet affect⁹.Itaq₃ portũ Ethio/
pię illũ poſt hęc relinq̃ntes tũc p Lebecciũ ventũ in tãtũ nauiga
uim⁹:vt.lx.⁊.vij.infra dies.inſulę cuidã applicuerim⁹.quę inſula
Dcc.a portu eodẽ leucis ad Lebeccij ptẽ diſtaret.In quib⁹ q̃dem
diebꝫ:peius ppeſſi tp̃s ſuim⁹.q̃ vnq̃₃ in mari q̃ſq₃ antea ptulerit:
ppter vẽtoꝝ nimboꝝue impet⁹:q̃ q̃plurima nob intulere grauami
na.ex eo q̧ nauigiũ nr̃m lineę p̄ſertim eq̃noctiali ↄtinue iunctũ
fuit.Inibiq₃ in menſe Junio hyems extat ac dies noctibꝫ ęqua/
les ſunt.atq₃ ip̃e vmbrę nr̃ę ↄtinue v̄ſus meridiẽ erãt.Tandẽ v̄o
omnitonãti placuit nouam vnam nobis oſtendere plagam.xvij.
ſcilicet Auguſti.iuxta quã (leuca ſepoſiti ab eadem cum media)

reſtitim⁹.⁊ poſt ea aſſumptis cymbis nõnullis:in ipſá viſuri ſi in-
habitata eſſet ꝑfecti fuim⁹.quá ⁊ q̇dẽ incolas plˀimos habitare re-
perim⁹ q̇ beſtijs prauiores erãt:queadmodũ maieſtas regia vr̃a
poſt hec ĩtelliget.In h̃ ꝟo introit⁹ nr̃i pricipio gentẽ nõ ꝑcepim⁹
aliquã.cõuis orã ipam ꝑ ſigna plˀima (q̃ vidim⁹)pplˀo mlˀto reple
tã eẽ intelleximˀ.De qua q̇dẽ ora p ipo sereniſſimo Caſtilie rege
poſſeſſoriũ cepim⁹:inuenimuſqꝫ illã multũ amoenã.ac viridẽ eſſe
⁊ apparẽtie bone.Eſt aũt ex̃ lineã eq̇noctialẽ Auſtrũ ꝟſus.v.gdi-
bus/⁊ ita eadẽ die ad naues nr̃as repedauim⁹.Quia ꝟo lignoꝝ
⁊ aq̃ penuriã patiebamur:ꝯcordauim⁹ iteꝝ in terrã altera die re-
uerti vt nob̃ de neceſſarijs ꝓuideremus:in q̃ q̇dẽ nob̃ extãtib⁹.vi-
dim⁹ ſtãtes in vni⁹ mõtis cacumine gẽtes.que deorſum deſcẽdere
nõ auderẽt:erãtqꝫ nudi oẽs necnõ ꝯſilis effigiei coloriſqꝫ vt de ſu
perioribꝫ habitũ ẽ.Nob̃ aũt ſatagẽtib⁹ vt nobiſcũ ꝯuerſatũ acce-
derẽt/nõ ſic ſecuros eos efficere valuim⁹.vt de nob̃ adhuc nõ dif
fiderẽt.Quoꝝ obſtinatiõe ꝓteruiaqꝫ cognita:ad naues ſb̃ noctẽ
remeauim⁹:relictꝫ ĩ terra (vidẽtib⁹ illis)nolis ſpeculiſqꝫ nõnullis
ac reb⁹ alijs.Cũqꝫ nos ĩ mari emin⁹ eſſe ꝓſpicerẽt:oẽs d̓ ipo mon
te (ꝓpter reculas q̃s reliq̃ram⁹)deſcẽderũt.ꝓlˀima inter ſe admiratio
nis ſigna faciẽtes.Nec tũc de aliq̃ niſi de aq̃ nob̃ ꝓuidim⁹.Cra-
ſtino aũt effecto mane.vidim⁹ e nauib⁹ gẽtem eãdẽ nũero q̃ꝫ antea
maiorẽ paſſim ꝑ terrã ignes fumoſqꝫ faciẽtẽ.Vñ nos exiſtimãtes
q̇ nos ꝑ h̃ ad ſe inuitarẽt iuim⁹ ad eos in terrã.vbi tũc pplˀm plu
rimũ aduenisse ꝯſpexim⁹:q̇ tñ a nob̃ lõge ſeipos tenebãt.ſigna fa
ciẽtes interim nõnulla vt cũ eis interi⁹ in inſulã vaderemus.Pro
pter qđ factũ eſt:vt ex Chriſticolˀ nr̃is duo ꝓtin⁹ ad h̃ pati ꝑiculo
ad tales eũdi ſemetipos exponerẽt:vt q̃les gẽtes eedẽ forẽt:aut ſi
q̃s diuitias ſpecieſue aromaticas vllas haberẽt.ipi cogſcerent:q̃
ꝓpter intãtũ nauiũ ꝑtorẽ rogitauerũt:vt eis qđ poſtulabãt annue-
ret.Tũ ꝟo illi ad h̃ ſeſe accingẽtes necnõ pleraſqꝫ de reb⁹ ſuis mi
nutꝫ ſecũ ſumẽtes.vt inde a gẽtib⁹ eiſdẽ mercarẽt alias.abierũt a
nob̃:data ꝯditõe vt ad nos poſt q̇nqꝫ dies ad ſũmũ remeare expe
ctarem⁹.Et ita tũc iter ſuũ in terrã arripuerũt.atqꝫ nos ad naues
nr̃as regreſſũ cepim⁹:vbi expectãdo eos dieb⁹.vi.ꝑſtitim⁹.In q̇
bus dieb⁹ gẽs ꝑ mlˀta noua dietim fere ad plagã ipaꝫ adueniebat.
ſꝫ nuſq̃ꝫ nobiſcũ colloq̇ voluerũt.Septiã igiꝰ aduentãte die nos in
terrã ipaꝫ iteꝝ tendẽtes.gentẽ illã mlˀieres ſuas oẽs ſecũ adduxiſſẽ
reperim⁹.Quã ꝟo primũ illuc ꝑuenim⁹:moꝝ ex eiſdẽ vxorib⁹ ſuis

ad colloqndũ nobiſcũ q̃plures miſerũt: foeminis tñ eiſdẽ nõ ſatis de nob ɔfidẽtib: qđ q̃dẽ nos attẽdẽtes ɔcordauimus: vt iuuenẽ vnũ e nob (q̃ valid' agiliſq3 nimiũ eſſet) ad eas q3 trãſmitterem' ꝛ tũc vt min' fęminę eędẽ metuerẽt in nauiclas nr̃as introiuim'. Quo egreſſo iuuene cũ ſeip3 inter illas imiſcuiſſet, ac illę oẽs cir cũſtãtes ɔtingerẽt palparẽtq3 eũ, ꝛ ppter eũ nõ paꝝ admirarent: ec ce interea de mõte fęmina vna vallũ magnũ manu geſtãs aduẽit q̃ poſtq3 vbi iuuẽis ipe erat appropiauit: tali eũ valli ſui ictu a ter go pcuſſit: vt ſbito mortu' in terrã excideret: quẽ ɔfeſtim mlieres alię corripiẽtes, illũ in mõtẽ a pedib ptraxerũt: viriq3 ipi q̃ in mõte erãt ad litt' cũ arcub ꝛ ſagittis aduenientes ac ſagittas ſuas i nos cõjciẽtes tali gẽtẽ nr̃am affecerũt ſtupore (ob id q̃ nauicle illę in q̃ bus erãt harenã nauigãdo radebãt/nec celerit' aufugere tũc pote rãt) vt ſumẽdoꝝ armoꝝ ſuoꝝ mẽoriã nemo tũc haberet. Et ita q̃ plures ɔ̃ nos ſagittas ſuas eiaculabant. Tũ ṽo in eos q̃ttuor ma chinaꝝ nr̃aꝝ fulmina licet neminẽ attingẽtia emiſim': q̃ audito to nitruo oẽs rurſũ in mõtẽ fugerũt: vbi mlieres ipe erãt: q̃ iuuenẽ no ſtrũ quẽ trucidauerãt (nob vidẽtib) in fruſta ſecabãt. necnõ fru ſta ipa nob oſtẽtãtes, ad ingẽtẽ quẽ ſuccẽderãt ignẽ torrebãt. ꝛ de inde poſthęc mãducabãt. Viri q3 ipi ſigna nob ſilr facientes, ge minos Chriſticolas nr̃os alios ſe pariformiter pemiſſe mãducaſ ſeq3 inſinuabãt: q̃b q̃ ꝛ vtiq3 vera loq̃bant. in h ipo credidimus. Cui' nos improperij vehemẽt' piguit, cũ imanitatẽ quã in mor tuũ exercebãt, oculis intueremur ipi pprijs. Quãobrẽ plures q̃ q̃draginta ď nob in animo ſtabiliueram': vt oẽs piter terrã ipam impetu petẽtes: tã imane factũ tãq3 beſtialẽ ferociã vindicatũ va derem'. Sz h ip3 nob nauiptor nõ pmiſit ꝛ ita tã magnã ac tam grauẽ iniuriã paſſi cũ maliuolo aio ꝛ aio ꝛ grãdi opprobrio nr̃o (effi ciẽte h nauipceptore nr̃o) impunit' illis abceſſim'. Poſtq3 aũt ter rã illã reliq̃m', mox inter leuãtẽ ꝛ Seroccũ vẽtũ (ſcđm q̃s ſe cõti net terra) nauigare occepim': plurimos ambit' plurimoſq3 gyros interdũ ſectãtes, q̃b durãtib gẽtes nõ vidim' q̃ nobiſcũ practica re aut ad nos appropinq̃re voluerint. In tãtũ ṽo nauigauim' vt tellurẽ vnã nouã (q̃ ſm Lebecciũ ſe porrigeret) inuenerimus. In qua cũ cãpũ vnũ circuiuiſſem' (cui ſcti Vincẽtij cãpo nomẽ indi dim') ſm Lebecciũ vẽtũ poſthęc nauigare occepim'. Diſtatq3 idẽ ſcti Vincẽtij cãp' a priore terra illa: vbi Criſticolę nr̃i extiterũt interẽpti, cl. leuc ad ptẽ Leuãtis. Qui ꝛ q̃dẽ cãp', viij. gdib ext line

in ęq̊noctialē ꝓſus auſtrū eſt. Cū igit̃ ita vagātes irem⁹, q̄dā die
copioſam gētiū m̄ltitudinē, nos nauiū᷑ꝗ nr̄aꝝ vaſtitatē mirantiū
in terra vna alia nos eſſe ꝯſpex:m⁹, apȯ q̄s tuto in loco mox reſtiti
mus, ⁊ deinde in terrā ipaꝫ ad eos ex naniculis nr̄is deſcēdimus,
quos quidē mitioris eſſe ꝯditiōis q̄ꝫ priores repꝑimus. Nā etſi in
edomādis illis diu elaborauimus: amicos tn̄ nr̄os eos tandē ef-
fęcimus, cū quibus negociādo practicādoꝗ varie, v, māſim⁹, die-
bus, vbi cauas fiſtulas virides plurimū groſſas, ⁊ etiā nōnullas
in arboꝝ cacuminibus ſiccas inuenimus. Cōcordauimus autē
vt ex eadē gente duos q̊ nos eoꝝ linguā edocerēt inde traducere-
mus. Quāobrem tres ex eis vt in Portugalliā venirēt, nos vltro
comitati ſt. Et qm̄ me oīa ꝓſequi ac deſcribere piget: digneť vr̄a
noſſe maieſtas, q᷑ nos portū illū linquentes: ꝑ Lebectiū ventū, et
in viſu terrę ſemꝑ trāſcurrim⁹, plures ꝯtinue faciēdo ſcalas plu-
reſꝗ ambitus: ac interdū cū multis ppl̃is loquēdo: donec tandē
ꝓſus Auſtrū extra Capicorni tropicū fuimus. Ubi ſuꝑ horizōta
illū meridionalis polus, xxxij ſeſe extollebat gradibus: atꝗ mino-
rem iā ꝑdideramus vrſam: ipaꝗ maior vrſa multuꝫ infima vide-
batť, fere in fine Horizōtis ſe oſtentās: ⁊ tūc ꝑ ſtellas alterius meri
dionalis poli noſmetipos dirigebamus: q̄ multo plures multoꝗ
maiores ac lucidiores q̄ꝫ nr̄i poli ſtellę exiſtūt: ꝓpter qȯ plurimarū
illaꝝ figuras ꝯfinxi, ⁊ p̄ſertim eaꝝ q̄ prioris ac maioris magnitu-
dinis erāt, vna cū declinatiōe diametroꝝ, quas circa polū Auſtri
efficiūt, et vna cū denotatiōe earundē diametroꝝ ⁊ ſemidiametro
rum eaꝝ, put in meis quattuor dietis ſiue nauigatiōibus inſpici
facile poterit. Hoccine ꝓo nauigio a nr̄o campo ſctī Auguſtini ī-
cepto, Dcc, ꝑcurrimus leucas videlicet verſus ponentē, c, et ver-
ſus Lebecciū, Dc, quaſquidē dum peragraremus, ſi quis quę vi
dimus enumerare vellet, nō totidē ei papireę cartę ſufficerēt. Nec
quidē interdū magni cōmodi res inuenimus, demptis infinitis
caſię arboribus: et pariter plurimis quę laminas certas ꝑducūt,
cū quibus ⁊ miranda alia ꝑ multa vidim⁹; quę faſtidioſa recenſi
tu forent. Et in hac quidē peragratiōe, x, fere mēſibus extitimus.
In qua cognito q᷑ mineralia nulla reperiebamus, conuenimus
vna vt ab inde ſurgētes, alio ꝑ mare euagaremur. Quo inito in-
ter nos conſilio, mox edictū fuit ac in omnē cętū nr̄m vulgatū, vt
quicquid in tali nauigatiōe pręcipiendū cenſerem, idip̄m integri-
ter fieret. Propter qȯ cōfeſtim edixi, mādauiꝗ vbiꝗ vt de lignis

et aquꝛ:ꝓ ſex meſibus munitionē oīes ſibi pararēt (Nam ꝑ na-
uiū magiſtros nos cū nauibus nr̄is adhuc tantundem nauiga-
re poſſe indicatū eſt) Quaquidē (quā edixerā) facta ꝓuiſione nos
oꝛam illā linquētes: et inde nauigationē nr̄am per Serroccū ven-
tum initiantes. Februarij .xiij. videlicet: cū ſol ęquinoctio iam ap-
propinquaret: et ad hoc Septemtrionis hemiſperiū nr̄m verge-
ret in tantū peruagati fuimus: vt meridianū polum ſuꝑ horizon-
ta illū .lij. gradibus ſublimatū inuenerimus. Ita vt nec minoꝛis
vrſę nec maioꝛis ſtellę ammodo inſpici valeret. Nam tūc a poꝛtu
illo a quo per Serocaim abieramus .ccccc. leucis longe iam facti
eramus .iij. videlicet Aprilis. Qua die tēpeſtas ac procella in ma-
ri tam vehemens exoꝛta eſt: vt vela nr̄a omnia colligere: et cū ſolo
nudoq̄ malo remigare cōpelleremur: ꝑflante vehemētiſſime Le-
beccio ac mari intumeſcente et aere turbulentiſſimo extāte. Pro-
pter quē turbinis violentiſſimū impetū noſtrates oīes: nō mo-
dico affecti fuerūt ſtupoꝛe. Noctes quoq̄ tunc inibi q̄maxīe erāt.
Etenī Aprilis .vij. ſole circa arietis finē extāte: ipſę eędē noctes ho-
rarum .xv. eſſe repertę ſunt: hyemsq̄ etiam tunc inibi erat vt ve-
ſtra ſatis perpendere poteſt maieſtas. Nobis autem ſub hac na-
uigantibus turbulentia / terram vnam Aprilis .ij. vidimus: pe-
nes quam .xx. circiter leucas nauigantes appropiauimus. Verū
illam omnimodo brutalem ⁊ extraneam eſſe comperimus. in qua
quidem nec poꝛtum quempiam nec gentes aliquas foꝛe conſpexi-
mus: ob id (vt arbitroꝛ) q̄ tam aſperum in ea frigus algeret: vt tā
acerbū vix quiſq̄ perpeti poſſet. Porro in tanto periculo in tan-
taq̄ tempeſtatis impoꝛtunitate noſmet tum reperimus: vt vix al-
teri alteros pręgrandi turbine nos videremus. Quamobꝛem de-
mum cum nauium pręctoꝛe pariter concoꝛdauimus. vt connaui-
tis noſtris omnibus. terram illam linquendi: ſeq̄ ab ea elongan-
di. et in Poꝛtugalliam remeandi ſigna faceremus. Quod conſi-
lium ſanum quidem et vtile fuit: cum ſi inibi nocte ſolum adhuc
illa perſtitiſſemus: diſperditi omnes eramus. Nempe cum hinc
abijſſemus tam grandis die ſequenti tempeſtas in mari excita-
ta eſt: vt penit⁹ obrui ꝑdite metueremꝰ. Propter qđ plurima pe-
regrinationū vota. necnon alias q̄plures cerimonias (ꝓut nautꝭ
mos eſſe ſolet) tūc fecimus. Sub quo tempeſtatis infoꝛtunio .v.
nauigauimus diebus. demiſſis omnino velis. In quibuſq̄dē .v.

diebꝫ.cc.⁊ l.in mari penetrauimꝰ leucas:lineę interdū ęq̄noctiali
necnō mari ⁊ aure tpatioꝝ ſꝑ appropinq̄n.ꝑ qḋ nos a p̄miſſis eri-
pere ꝑiculis altiſſimo deo placuit. Erat q̄ꝫ huiuſcemodi nr̄a naui-
gatio ad trāſmontanū ventū ⁊ gręcū.ob id q̄ ad Ethiopię latus
ꝑtingere cupiebamꝰ.a q̄ ꝑ maris Athlātici fauces eūdo. M.ccc.
diſtabamꝰ leuc̄. Ad illā aūt ꝑ ſūmitonātꝫ grām Maij biſq̄na ꝑti-
gimꝰ dic. Ubi i plaga vna ad latꝰ Auſtri (q̄ Serraliona dr̄).xv.
diebꝫ noſipos refrigerādo fuimꝰ. Et poſthęc curſum nr̄m ꝓſus
inſulas Lyazori dictas arripuimꝰ.quę q̄dē inſulę a Serraliona
ipa.D cc.⁊ l.leucꝫ.diſtabāt.ad q̄s ſb̄ Julij finē ꝑuenimꝰ.⁊ pariter
xv.inibi nos reficiēdo ꝑſtitimꝰ diebꝫ. Poſt q̄s inde exiuimꝰ ⁊ ad
Liſbonę nr̄ę recurſum nos accinximꝰ.a q̄ ad occidētis ꝑtē.ccc.
ſepoſiti leucꝫ eramꝰ.⁊ cuiꝰ tandē deinde portū.M.D.ij.cū ꝓſpe-
ra ſaluatiōe ex cūctipotētꝫ nutu rurſū ſbiuimꝰ.cū duabꝫ dūtaxat
nauibꝫ.ob id q̄ terciā i Serraliona (qm̄ amplꝰ nauigare nō poſ-
ſet) igni cōbuſſeramꝰ. In hac aūt nr̄a tercio curſa nauigatiōe.xvi
circiter mēſes ꝑmāſimꝰ.e q̄bꝫ.xi.abſq̄ꝫ trāſmōtanę ſtellę necnō et
maiorꝫ vrſę minoriſue aſpectu nauigauimꝰ.q̄ tp̄e noſmetipos ꝑ
aliā meridionalꝭ poli ſtellā regebamꝰ. Quę ſupꝰ cōmēorata ſunt
In eadē nr̄a tercio facta nauigatiōe relatu magꝭ digna ꝯſpexi.

De quarte nauigatiōis curſu

REliquū aūt eſt.vt q̄ in tercia nauigatiōe nr̄a ꝓſpexerimꝰ
ediſſerā. Quia ꝟo iā ꝑ lōga narratiōe fatiſco.⁊ q̄ꝫ hęc ea-
dē nr̄a nauigatio ad ſperatū a nob̄ finē minime ꝓducta
eſt.ob aduerſitatē infortuniūue q̄ddā:qḋ in marꝫ Athlā-
tici nob̄ accidit ſinu. idcirco breuior fiā. Igit̄ ex Liſbone portu
cū ſex ꝯſeruātię nauibꝫ exiuimꝰ:cū ꝓpoſito inſulā vnā ꝟſus hori-
zontē poſitā inuiſendi.q̄ Melcha dicit̄ ⁊ diuitiaꝝ multaꝝ famo-
ſa necnō nauiū oīm ſiue a Gangetico ſiue ab indico mari venīē-
tiū receptꝰ ſiue ſtatio eſt.quēadmodū Calicia receptꝰ ſiue hoſpita-
le oīm nauigātiū eſt:q̄ ab oriēte in occidētē ⁊ ecōuerſo vagant̄.ꝑut
de h̄ ipo ꝑ Calicutię viā fama eſt. Quę q̄dē inſula Melcha plꝰ
ad occidētē. Calicutia ꝟo ipa plꝰ ad meridiē reſpicit.qḋ idcirco co-
gnouimus quia ipa in aſpectu.xxxiij.graduū poli antarctici ſita
eſt. Decima ergo Maij die.M.D.iij.nobis vn̄ ſupra egredien-
tibus:curſum nr̄m ad inſulas virides nuncupatas primo direxi-
mus. Ubi rerum neceſſariarum munimina:necnon et plura di-

uerſoꝝ modoꝝ refrigeramina ſumẽtes ꝛ.xij.interdũ inibi diebus
ceſſites/ꝑ vẽtu Seroccũ poſt hec euanigare occepim⁹:cuʒ naui-
dñs nr̄:tanꝙ̄ p̄ſũptuoſus capitoſuſ:ꝙ̄ p̄ter neceſſitatẽ ꝛ oĩm nr̄m
vnanimitatẽ(ſʒ ſolũ vt ſeſe nr̄i ꝛ ſex nauiũ p̄poſitũ oſtẽtaret) iuſſit
vt in Serralionã Auſtralẽ Ethiopię terrã tẽderem⁹. Ad quã no-
bis accelerãtib⁹ ꝛ illã tãdẽ in ꝯſpectu hñtib⁹:tam imanis ꝛ acerba
ſ̄borta tẽpeſtas eſt/ac vẽt⁹ ꝯtrari⁹ ꝛ fortuna aduerſa īualuit/vt in
ip̄am (quã nr̄is ip̄i videbam⁹ oculis) ꝑ q̄triduũ applicare non va-
luerim⁹:q̄nymo coacti fuerim⁹:vt illa relicta ad priorẽ nauigatõez
nr̄am regrederemur. Quãquidẽ nos ꝑ Suduesiũ (q̄ vẽt⁹ eſt in-
ter meridiẽ ꝛ Lebecciũ) reaſſumẽtes.ccc.ꝑ illã marꝭ artitudinẽ na-
uigauim⁹ leucas. Vñ factũ eſt vt nob̃ ex lineã ęq̄noctialẽ trib⁹ pe
ne g̃dib⁹ iã tũc exiſtẽtib⁹:terra q̄dã (a qua.xij.diſtabam⁹ leucꝭ) ap-
paruerit/q̄ apparitio nõ ꝑua nos affęcit admiratiõe. Terra etem̃
illa/inſula in medio mari m̃ltũ alta ꝛ admirabilꝭ erat/q̄ leucꝭ dua-
bus lõgior ꝛ vna dilatatior nõ exiſtebat:in quaq̄dẽ terra:nũꝙ̄ q̄ſ-
ꝙ̄ hoĩm aut fuerat aut habitauerat/ꝛ nihilominꝰ nob̃ infoeliciſſi
ma fuit. In illa em̃ ꝑ ſtolidũ ꝯſiliũ ſuũ ꝛ regimẽ p̄fectus nauiũ nr̄
nauẽ ſuã ꝑdidit. Nẽpe illa a ſcopulo q̄dã eliſa/ꝛ inde ꝓpter h̄ in ri
mas diuiſa ſctĩ Laurẽtij nocte:(q̄ Auguſti.x.eſt) in mari penitus
ſ̄bmerſa extitit/nihil inde ſaluo manẽte dẽptis tm̃modo nautis.
Eratꝙ̄ nauis eadẽ dolioꝝ.ccc.in q̄ nr̄e totius turbę totalꝭ potẽ-
tia erat. Cũ aũt oẽs circa illã ſatagerem⁹:vt ſi forte ip̄am a ꝑiculo
ſ̄btrahere valerem⁹:dedit mihi in mãdatꝭ idẽ nauiũ p̄fect⁹/vt cũ
nauicula vna in receptũ quẽpiã bonũ:vbi puppes nr̄as ſecure oẽs
recipe poſſem⁹ apđ inſulã eãdẽ iuentũ ꝑgerẽ/nolens tñ ip̄e idẽ p̄fe
ctus/vt nauẽ meã (q̄ nouẽ nautꝭ meis ſtipata/ꝛ in nauis ꝑiclitãtꝭ
adiutorio intẽta foret) mecũ tũc traducerẽ/ſʒ ſolũ vt edixerat por-
tũ vnũ inq̄ſitũ irẽ/et in illo nauẽ meã ip̄aʒ mihi reſtitueret. Qua
iuſſiõe recepta/ego vt mãdauerat (ſũpta mecũ nautaꝝ meoꝝ me-
dietate) in inſulã ip̄am (a q̄.iiij.diſtabam⁹ leucꝭ) ꝓperãs/pulcherri
mũ inibi portũ/vbi claſſem nr̄am oẽm tute ſuſcipe poſſem⁹ inue-
ni. Quo cõperto.viij.ibidẽ dieb⁹ eũdẽ nauiũ p̄fectũ cũ reliq̃ tur
ba expectãdo ꝑſtiti. Qui cũ adueniret moleſte nõ pari ꝑtuli/et ceꝭ
q̄ mecũ erãt ſic obſtupeſcebãt vt nllõ ꝯſolari mõ vellet. Nob̃ aũt
in hac exiſtẽtib⁹ anguſtia/ip̄a octaua die puppim vnã ꝑ equor ad-
uẽtare ꝯſpexim⁹/cui vt nos ꝑcipe poſſent mox obuiã iuim⁹ ꝯfidẽ-

tes ſperâteſqꝫ vna qđ ad meliorē portū quēpiā nos ſecū duceret.
Quibꝫ dū appropinq̄ſſemꝰ/⁊ viciſſim nos reſalutaſſemꝰ: retulerūt
illi nobꝭ/eiuſdē ꝓfecti nr̄i nauē in mari penitꝰ (dēptis nautis) ꝑdi
tā extitiſſe: q̄ nūcia .vt ↄtēplari vr̄a pōt regia maieſtas)me nō par
ua affecerūt moleſtia/cū a Liſbona (ad quā reuerti habebā). M.
lōge exiſtēs leucꝭ in lōgo remotoqꝫ mari me eſſe ſentirē. Nihilomi
nus tn̄ fortunę noſmet ſubijciētes vlteriꝰ ꝓceſſimꝰ/reuerſiqꝫ ī pri
mis fuimꝰ ad memoratā inſulā: vbi nobꝭ de lignis ⁊ aq̄ in ↄſeruā
tię meę naui ꝓuidimꝰ. Erat ꝟo eadē inſula penitꝰ inhoſpitata in
habitataqꝫ/multa aq̄ viuida ⁊ ſuaui in illa ſcaturiēte/cū infinitꝭ ar/
boribꝫ innūeriſqꝫ volucribꝰ marinis et terreſtribꝫ/q̄ adeo ſimpli/
ces erāt: vt ſeſe manu cōprehēdi intrepide ꝑmitterēt. Propter qđ
tot tūc prēdidimꝰ vt nauiculā vnā ex illis adimpleuerimꝰ. In ea
aūt nulla alia īuenimꝰ aīalia ꝓterqꝫ mures q̄maxios/⁊ lacertas bi
furcā caudā hn̄tes cū nōnullis ſerpētibꝫ q̄s etiā in ea vidimꝰ. Igi
tur parata nobꝭ inibi ꝓuiſiōe: ſb vēto inter meridiē ⁊ Lebecciū ducē
te ꝑreximꝰ: ob id qꝛ a rege mādatū accęꝑamꝰ/vt q̄licūqꝫ nō obſtā/
te piclo ꝓcedētis nauigatiōis viā inſeq̄remur. Incepto ḡ huiuſ/
cemodi nauigio portū tādē vnū īuenimꝰ, quē oīm ſctōꝝ Abbaciā
nūcupauimꝰ/ad quē (ꝓſperā annuēte nobꝭ auram altiſſimo) infra
xvij. ꝑtigimꝰ dies. Diſtatqꝫ idē portꝰ. ccc. a ꝓfata inſula leucis/in
quo q̄dē portu nec ꝓfectū nr̄m nec quēquā de turba aliū reperimꝰ/
etſi tn̄ in illo menſibꝰ duobꝫ ⁊ diebꝫ q̄ttuor expectauerimꝰ/quibꝫ
effluxis: viſo qꝛ illuc nemo veniret ↄſuātia nr̄a tūc ⁊ ego ↄcorda/
uimꝰ/vt ſcđm latus lōgius ꝓgrederemur. Percurſis itaqꝫ. cc.lx.
leucis portui cuidā alij applicuimꝰ: in q̄ caſtellū vnū erigere ꝓpo/
ſuimꝰ. qđ ⁊ q̄dē ꝑfecto fecimꝰ: relictꝭ in illo. xxiiij. Chriſticolis no
biſcū exiſtētibꝫ: q̄ ex ꝓfecti nr̄i pupe ꝑdita collecti fuerāt. Porro in
eodē portu ꝓfatū ↄſtruēdo caſtellū ⁊ breſilico pupes nr̄as onuſtas
efficiēdo. v. ꝑſtitimꝰ mēſibꝫ: ob id qꝛ ꝓ nautaꝝ ꝑpaucitate ⁊ pluri/
moꝝ apparatuū neceſſitate lōgiꝰ ꝓgredi nō valebamꝰ. Quibꝫ ſu/
perioribꝫ ita pactis: cōcordauimꝰ poſt hęc in Portugalliā reuerti:
quā rē ꝑ gręcū trāſmontanūqꝫ ventū neceſſe nobꝭ erat efficere. Re
lictis igitˀ in caſtello ꝓfato Chriſticolis. xxiiij. ⁊ cū illis. xij. machi/
nis ac alijs pluribꝰ armis: vna cū ꝓuiſiōe ꝓ ſex mēſibꝫ ſufficiente:
necnō pacata nobiſcū tellurꝭ illiꝰ gente (de qua minima fit mētio
licet infinitos inibi tūc viderimꝰ ⁊ cū illis practicauerimꝰ. Nam

xl. fere leucas cũ .xxx. ex eis in inſulã ipã penetrauim⁹. Ubi inter
dũ plurima pſpexim⁹: q̃ nũc ſubticeſcẽs libello meo .iiij. nauigatio
nũ reſeruo. Eſt eadẽ terra ex lineã eq̃noctialẽ ad partẽ Auſtri .xviij.
gradib⁹ ⁊ ex Liſbonę meridianũ ad occidẽtis ptẽ .xxxv. put inſtru
mẽta nr̃a mõſtrabãt) nos nauigationẽ noſtrã p Nornordenſiũ (q̃
inter grecũ trãſmontanũq3 ventus eſt) cum animi pposito: ad hãc
Liſbone ciuitatẽ pficiſcẽdi iniciãtes: tandẽ poſt multos labores
multaq3 pericula in hũc eiuſdẽ Liſbonę portũ infra .lxxvij. dies
.xxviij. Junij. M.D.iiij. cũ dei laude introiuim⁹. Ubi honorifi
ce multũ ⁊ vltra q̃3 ſit credibile feſtiuę ſuſcepti fuim⁹: ob id q7 ipa
tota ciuitas nos in mari diſperditos eſſe exiſtimabat / queadmo
dũ reliq̃ oẽs de turba nr̃a p pfecti nr̃i nauiũ ſtultã pſumptionem
extiterãt. Quo ſupbiam modo iuſtus omniũ cenſor deus cõpen
ſat. Et ita nũc apud Liſbonã ipam ſbſiſto: ignorãs quid de me ſe
reniſſimus ipſe rex deinceps efficere cogitet / qui a tantis laborib⁹
bus meis iam exnunc requieſcere plurimũ peroptarẽ / hũc nunci
um maieſtati veſtrę plurimũ quoq3 interdum cõmendans.

Americus Veſputius in Liſbona.

Preſſit apud Argentora
cos hoc opus Ingenioſus vir Joannes
grüniger. Anno poſt natũ ſal
uatorẽ ſupra ſeſquimil
leſimũ Nono.

Joanne Adelpho Mulicho Argentineñ Caſtigatore.

943757